

I. -Pes na diaľkove ovládanie...

Základnú vojenskú službu som si odkrútil na Šumave, ako psovod 2. pohraničnej roty Pasečná v rokoch 1970-72. Bola to osada, kde žili zväčša poľnohospodári, ktorí obrábali málo výnosné, okolité polia. Naša rota bola poniže tejto osady. S týmito osadníkmi sme pomerne dobre vychádzali. Ako som už povedal, bol som psovod a bol som ním celkom rád. Ako prvého psa som dostal služobného psa Feru, dobre živenú sučku čo vedela slúžiť v teréne určite lepšie, ako ja. Bola skrátka skúsený pes a na to čo v službe dokázala, som ja spočiatku len vyvaľoval oči. Bol som rád, keď som ju na jednom rozkaze dostal, lebo bola v tej dobe, hádam najlepší pes roty.

Potom zase raz jedného dňa, tiež na dennom rozkaze som sa z úst veliteľa roty dopyčul, že odchádzam do psovodského kurzu s novým mladým psom Tula, na pohraničnú rotu Cetviny. Z čoho som bol ja vtedy, pravdupovediac šokovaný. Pociťoval som to, ako krivdu na mne spáchanú. Tula bola síce celkom milá sučka, akoby zabudnutá princezná v poslednom psom kotci. Mladý pes, ktorý doposiaľ nebol pridelený žiadnemu psovodovi. Mala však potrebné danosti pre služobného psa. Bolo to pravdepodobne plemeno, vtedy ešte utajovaného, „Československého vlčiaka“. Aj keď v plemenom preukáže mala napísané: „NO“, teda Nemecký ovčiak. Vyzerala, ako keby svojmu predkovi vlkovi bola priam z oka vypadla. Navyše bola mladá a celkom pekná s hlbokým hrudníkom a o niečo vyššia, ako ostatný psi. V tej dobe sa s tým robili veľké tajnosti a to celkom zbytočne. Keby som bol pes asi by som sa do nej zaľúbil. Nuž ale, taká to bola vtedy doba. Horšie však bolo, že Tula nemala zatiaľ žiadny výcvik, hliadkového psa. Bola však veľmi šikovná a tak sa nám v kurze pre necvičených psov, spolu obom celkom dobre darilo. Keď som prišiel do kurzu, bolo mi na zúfanie, lebo pes bol sprostý a ja bohužiaľ tiež. Chýbali mi skúsenosti, skrátka hotová katastrofa. Našťastie nás tam bolo takýchto, ale zotridsať, tak že som sa medzi nimi poľahky stratil. Mali sme dobrých učiteľov a časom sme dokázali s našimi psami priam divy. V jednej veci mi ale Tula zaostávala za ostatnými a to bola disciplína aportovanie. Vždy keď som jej predhodil nejaké to drievko, len na mňa nechápajúc pozrela s otázkou očiach: „A ty čo chceš odomňa?“. Presvedčiť ju o tom, že sa musíme naučiť prinášať aporty, bola naozaj zapeklitá úloha. Nuž ale, pevná vôľa všetko zdoľá. A ako som už povedal, Tula bola inak veľmi šikovný pes. Čo sa teda nedalo povedať o všetkých psoch, ktoré boli v tomto kurze. Mnohí psovodi mi ju aj závideli. Lebo oni sa aj veľmi snažili, poctivo pracovali, ale nedarilo sa im, tak ako mne s Tulou. Na konečnom hodnotení výcviku sme obstáli, ako jedna z najlepších dvojíc.

Na rotu som sa vracal celkom hrdý na svojho psa. Aké však bolo moje prekvapenie, keď sme začali chodiť spolu do služby. Tula sa v službe správala ako nováčik, absolútne neskúsený pes. Ja som bol zvyknutý chodiť do služby s Ferou a tá bola v službe, naopak skúsený služobný pes, sťa by profesionál. Také maličkosti, ako nastúpiť do služobného auta, som Tulu naučil hravo. Lenže s ostatnými vecami to bolo oveľa horšie. Povedal by som, že som musel začať znova s druhým výcvikom priamo v službe na rote. A bol to výcvik teda oveľa náročnejší. Najväčšie problémy sme mali so „strážnou službou za pohybu“. Aj keď vedela už vcelku dobre sledovať stopu, vyraziť samostatne po stope na prieskume a odhaliť tak narušiteľa ukrytého v teréne, to jej akosi nedochádzalo. Pri preverovaní jej výkonu kontrolnými hliadkami som s tým mával veľké problémy. Lenže vysvetlite psovi, čo je treba robiť, keď je v službe...

Raz takúto hliadku zavetrla s vysokým nosom a veľmi vzrušene vbehla do kríkov a napadla figuranta s ochranným rukávom, ako sa patrí. A vtedy nastal asi prielom v jej chápaní strážnej služby za pohybu. Potom už celkom spoľahlivo odhaľovala ukryté kontrolné hliadky v teréne. No ale aj tak, cesta k cieľu bola vtedy ešte veľmi vzdialená. Trvalo to hádam ešte rok, pokým sa z nás stal skúsený tím, lebo mala aj ďalší veľký neuh a to bolo zbiehanie za zverou, čo zdedila zrejme po svojich predkoch vlkoch. Nepomáhala nič, ani dlhé vodítko, ba ani bitka. Až keď trochu dospela začalo ju to pomaly po troche opúšťať. Trávili sme spolu celé hodiny tvrdej práce v službe aj mimo nej. Úspechy ale nakoniec začali prichádzať, aj keď pomaly, ale predsa. Naberali sme skúsenosti každým dňom, ja aj pes. Už mi nestačilo, aby sme pracovali bežným spôsobom, začal som ju učiť samostatnej práci, bez prítomnosti psovoda. Lebo to bolo pre mňa

pravdupovediac aj pohodlnejšie. Nemusel som toľko behať, lebo vycvičiť poriadne služobného psa, na to bolo treba nabehať stovky kilometrov. Začal som s tým vtedy, keď som vedel že figurant je už na blízku, zostal som stáť, odopol som psa z vodítka a nechal som psa samostatne vykonať zadržanie. Ja som prišiel, až po hodnej chvíli, nechajúc psa pracovať v mojej neprítomnosti. Nerobilo mu to žiadne problémy. Stopy sme potom vypracovávali bez vodítka, len čo som ju občas povelom zastavil, keď som ju už strácal z dohľadu. Tule tento spôsob obdivuhodne vyhovoval, nemusela strácať so mnou čas, mohla si robiť po svojom. Aj toto bol jeden povahový rys, jej vlčej povahy. Pomaly sa to vyvinulo tak, že ja som začínal byť v službe s ňou, skoro zbytočný. Bola to priam vysoká škola pre psov.

V súvislosti s touto samostatnou prácou psa sa mi prihodila raz jedna takáto príhoda.

Bolo to v deň keď sme mali pravidelný plánovaný výcvik psa, v rámci služby. Ako pomocníka som dostal „Večného popletenca vojína Stejskala z Prahy.“ Bol krásny májový deň a my sme sedeli na kopci nazývanom Pernek, ktorý bol súčasťou dlhého zalesneného hrebeňa. Pod ním sa vinulo jedno krásne, dlhé, trávnaté údolie, na ktorom začiatkom mája kvitli, nepreháňam milióny žiarivých púpav. Bolo také úžasné, že som už vtedy vedel, že niečo také, už asi nikdy neuvidím. A nemýlil som sa. Toľko krásnych púpav pokope, som od vtedy veru už nikdy nevidel.

Rozmýšľal som, ako perfektne zase precvičím svojho psa, bez väčšej námahy. Mal som so sebou aj ďalekohľad a to krásne údolie pod kótou 832 bolo predomnou, ako na dlani. Zavolať som teda vojína Stejskala a pomaly a podrobne som mu vysvetľoval svoj zámer. Mal sa vybrať cez údolie, sledovať mnou vytýčenú trasu. Popri osamelom stojacich smrečkoch, prejsť po hrádzi dávno vypusteného rybníka a na okraji lesa, druhej strany údolia sa ukryť. Keď sa mal blížiť pes, vybehnúť a podniknúť proti nemu veľký protiútok s hurónskym revom, oháňajúc sa palicou.

Vyrazil teda na stopu. Z kopca som ho voľným okom poľahky sledoval a kontroloval dodržanie trasy. Bolo to vcelku jednoduché. Urobil to, ako sa patrí a stratil sa v lese na druhej strane údolia. Nechal som teda trocha vychladnúť stopu a asi o pol hodinu som vyslal psa po jeho stope. Tula išla po nej, ako šijací stroj. Radosť bolo pozeráť na jej prácu. Išla presne po jeho stope, ako keby bola na diaľkové ovládanie. Kontrola ďalekohľadom ani nebola potrebná. Potom prešla cez údolie a zamierila k okraju lesa, kde mal figurant proti nej podniknúť už spomínaný mohutný protiútok. Lenže pes sa blížil k okraju lesa a vojín Stejskal nič... Bol som z toho sklamaný aj rozčúlený, lebo mňa veľmi zaujímalo, ako Tula odolá takému mohutnému protiútokovi narušiteľa, celkom sama. Sklamaný som znechutene vstal, rozmýšľal som nad tým čo ten somár tam robí, či nebudaj aj nezaspal. Išiel som naschvávajúco pomaly, mysliac si, nech ťa reku teda poriadne zrichtuje...

Prídem potom ja na okraj lesa, kde mal byť ukrytý spomínaný figurant a jeho nikde. Čo bolo ešte horšie, nebolo ani psa. A čo teraz človeče..? Chodil som dlho po celom zalesnenom svahu, hľadajúc oboch. Všetko márne, nuž bolo treba druhého psa. Musel som nakoniec zavolať na rotu operačnému dôstojníkovi a požiadať ho o pomoc, poplachovej hliadky a s jej psom začať hľadať stratené duše. Chodiť však znova po tom istom svahu už nemalo význam, lebo bol celý pošliapaný mojimi stopami. Nuž začali sme až na hrebeni kopca z druhým psom. Asi v strede hrebeňa pes náhle chytil stopu a išiel úplne na druhú stranu, teda ďalej za kopec, tam kde vojín Stejskal nemal vôbec ísť. Nuž ale šli sme teda tam, kde nás viedol pes. Po malej chvíli sme ho aj našli. Chvíľu pred tým som si prisahal, že mu riadne vynadám, až ho nájdeme. Ale keď som ich spolu našiel bol v takom žalostnom stave, že mi ho bolo až ľúto. Pes ho stále držal za ochranný rukáv. Pysky mal strašne vytáhané a celý bol uslintaný. Papuľu, krk, ba aj predné laby mal celé mokré od svojich slín. Tula ho tam držala celých 55 minút celkom sama, bez podpory mňa svojho psovoda. Stejskal si to stopol sám na svojich hodinkách. Bol to od nej skutočne medailový výkon. Vojín Stejskal, večný popleta si to teda užil tiež. Bol hotový telesne aj duševne. Povedal by som, že mal úplne vybitú baterku. Mal on potom z toho na rote takú ostudu, že mi ho bolo až ľúto. Stejskal bol už taký, čo sa dalo to poplietol. Hádám za to ani nemohol. Všetelijakí sme tam boli...

II. -Keď kuchár prestane dobre variť...

Vojak Dohnal bol v civile kuchárom z povolania a to nie len tak hociakým. Varil on v najhonosnejších mestských hoteloch. Za socializmu, to bola tzv.: I. cenová skupina. Okrem iného to bol aj nesmierny parketový lev. Historiek z jeho bujarého života sme sa napočúvali až-až. V rotnej jedálni ohŕňal nosom nad všetkým, čo nám dávali jesť, lebo je to vraj úplne k ničomu. Na rote bol však zaradený do služby ako strelec pohraničnej roty, takže to vyzeralo ako nejaké nedorozumenie, či omyl. Keď sa to veliteľ dozvedel, že bol hotelovým kuchárom, veľmi ho to potešilo. Ihneď mu ponúkol miesto v našej rotnej kuchyni. Tak že sa v teréne, na štátnej hranici ani nestihol poriadne zohriať. Čo sa neskôr ukázalo, ako veľká chyba. No a kuchár Dohnal to zobral skutočne vážne. Vynikajúco nám začal variť a veľký vyber a kvalita jedál na jedálnom lístku nás priam ohromoval. Začali sme si teda žiť, ako v rozprávke. Len škoda, že sme boli na vojne a museli sme aj do služby chodiť. Naša kuchyňa mala v tej dobe slušný rozpočet, takže keď sa chcelo, dalo sa navariť jedna radosť. Papkali sme si, ako na interhoteli. Hotový raj na zemi. Spartánsky život na rote bol odrazu oveľa krajší. Netrvalo dlho a veliteľ povýšil Dohnala na vyššiu funkciu v kuchyni, „staršieho kuchára“. Na povýšenie bol potom aj patrične hrdý.

Že nič netrvá večne, ako tá láska k jednej slečne, sme sa časom aj my veľmi rýchlo presvedčili. Lebo po nejakom čase, začalo byť jedlo horšie, ako pred tým, než k nám prišiel kuchár Dohnal. Dozvedeli sme sa, že v kuchyni to už nejako nefunguje. Mával s ním robotu dokonca aj sám náš veliteľ. Na koniec, ako bolo-ako nie, milý kuchár svetových kvalít, zase skončil v službe na hranici, ako radový strelec.

No a tu sa ukázali jeho nedostatky v plnej miere. Strašne sa bál v službe a to najmä v noci. Len čo niečo v lese zašuchotalo, už mal aj v ruke samopal a to vždy natiahnutý s nábojom v hlavni. Mať takéhoto parťáka v nočnej službe, nebolo veru terno. Keďže ja som bol psovod, chodil som vždy ja ako prvý, preverovať podozrivé šramoty v lese. Dohnal sa v takejto situácii schovával za môj chrbát a samozrejme s natiahnutým samopalom v ruke. Navyše šíril okolo seba takú paniku až strach. Takže v tej chvíli som mal za chrbtom väčšie nebespečenstvo, ako údajného narušiteľa pred sebou. Nebolo mi vtedy veru z neho do smiechu.

Raz ku koncu mojej vojenčiny sme spolu slúžili skrytú hliadku, na stanovišti Linda. Bola práve vyhlásená tzv. „zosilená ochrana“ čo je mimoriadny stav na štátnej hranici, kedy sme namiesto ôsmich hodín slúžili dvanásť. Boli vtedy obsadzované aj také stanovištia, ktoré za normálnej ochrany boli prázdne. Pre nás to bolo veľmi namáhavé, lebo sme boli neustále v teréne, samozrejme za každého počasia. Na rotu sme sa chodili len vyspať, najesť, alebo prezliecť. Niekedy nám ani nestihli vyschnúť naše premočené kanady. Všetci sme boli unavený ako kone, najmä keď takýto stav trval viacero dní za sebou. Atmosféra na rote bola napätá a nervozitu bolo cítiť na každom kroku. No malo to aj jednu veľkú výhodu. V takomto ťažkom čase bolo totiž najlepšie vidieť kto je kto... Škrupule falošnosti sa vtedy zhadzovali bez zábran.

Stanovište skrytej hliadky sme mali vo falošnom metri drevenej siahovice. Bola to vlastne malá búdka na stráženie vytvorená v tejto kope dreva. A keď mal vojak Dohnal oddych v „pikete“, rozumej príbytok slúžiaci pre odpočinok hliadky, ja som bol na strážnom stanovišti sám. Bola asi tak jedna hodina po pol noci, keď tu zrazu padol výstrel v maringotke. Tá bola od stanovišťa asi zo tridsať metrov. Ihneď som tam teda bežal. Vo vnútri bolo počuť buchot, zjavne tam zúril boj, usúdil som teda že ho asi niekto

prepadol, keď spal a teraz s ním zápasí o život. Nič inšie ma v tej chvíli ani nemohlo napadnúť. Všade bola tma, ako vo vreci. Prišiel som k dverám, natiahol som si samopal a pripravil som sa na strelbu. Situácia bola zložitá až dramatická, nevedel som čo mám robiť. Ťažká to bola chvíľa. Chcel som niečo urobiť, ale čo?! Vtom sa odrazu otvorili dvere a v nich stál dusiaci sa Dohnal. Kašliac mi čosi nezrozumiteľne vysvetľoval, ukazujúc smerom späť do vnútra piketu. Vravím, že bola riadna tma a išlo o život, no predsa som len čosi videl. Naznačoval som mu rukou, aby odstúpil od dverí, že vypálím do vnútra dávku zo samopalu. On krútil hlavou že nie..! Za ten svet som sa s ním vtedy nemohol nijako dohodnúť. A vystrel, keď nevieš do koho?! Drahá bola v tej chvíli každá sekunda. V ten deň som už ani nemal so sebou svojho psa, lebo bol už v službe s novým psovodom. Bolo to strašných pár sekúnd. Popísať presne túto chvíľu, sa asi ani poriadne nedá. Žeravý bol vtedy vzduch v povetrí. Nakoniec sa však konečne vykoktal a povedal mi, čo sa tam vlastne stalo...

A tu sa zase sa ukázalo, že všetko spôsobil ten jeho úžasný strach z nočnej služby v teréne. Bol v maringotke sám a mal s toho plné gate, tak si teda nabil a natiahol signálnu pištoľ, poloziac si ju na stolík pri posteli. Samopal mal vedľa seba na posteli, samozrejme tiež natiahnutý. Keď tu zrazu zazvonil telefón. Prispätý po ňom siahol a pri tom zhodil signálnu pištoľ na zem, ktorá pádom na podlahu vystrelila. Výstrel ho našťastie nezasiahol, ale svetlica sa zaborila do stropu maringotky, kde zhorela v izolačnej vrstve stropu. Tým narobila kopu jedovatého dymu, následkom ktorého sa on tam skoro zadusil. Svetlo sme tam nemali a v tej tme, trme-vrme poprekacal, čo sa dalo a potom ešte aj spadol na dlážku. Nevedel v tej chvíli, čo má robiť. Či ratovať seba, alebo hasiť maringotku. Medzi tým sa stále strašne dusil a zmätkom nebolo konca kraja. Vystresovaný ani poriadne nevedel, čo robí.

No a v tej chvíli som dobehol k dverám ja. K tragédii tam vtedy skutočne veľa nechýbalo. Že to skončilo tak, bez zranenia, bol vari len zázrak. Čo dokáže narobiť takýto ustráchaný parketový lev, keď sa bojí, škoda hovoriť. V ten deň sme hádam predsa len mali trocha šťastie. Ako aj potom mnoho krát, za tie dva roky, čo som slúžil na štátnej hranici.

Dohnal mal potom medzi chalanmi z tohto incidentu strašnú ostudu, ale on bol typ človeka, ktorého sa ani toto nedotklo. Veliteľ jednotky sa o tomto incidente veru ani nedozvedel. Dieru v strope po zhorenej svetlici chalani vyčistili, prelepili páskou a zatrelí farbou. Keď raz neskôr veliteľ kontroloval stav maringotky, síce uvidel zatreté miesto na strope, ale nič nepovedal. Okrem iného sa aj veľmi dobre pamätám, že to bol skvelý človek. Môžem to potvrdiť i dnes po skúške časom tých 37 rokov, čo od vtedy uplynulo. Takže na veliteľa a psov, som mal na vojenčine určite šťastie. Pravda okrem nášho politruka...

Partizánske 31. jan. 2009.

Autor: Pavol Beláň

III.-Ako som prvýkrát stretol narušiteľa...

Bolo temné marcové ráno, na Šumave samozrejme ešte mrazivé, aj keď už, len tak trochu. Boli sme strašne ochránaný a v duchu sme preklínali službu na štátnej hranici. Najmä preto, lebo sme boli večne nevyspatí. Spánok sme mali obyčajne nepravidelný, aj nočných služieb sme si užili habadej. Zavčas ráno ešte za tmy, sme chodievali na ranné prieskumy a studenej šumavskej rosičky sme si užili viac než dosť. Vracali sme sa z nich uzímení a unavení.

Šli sme teda, lepšie povedané, zrážali sme sa ešte v polospánku po lesnej ceste smerom od roty na „Václavák“. Nie pravda na ten pražský, ale na stanovište skrytej hliadky na kóte 848, ktoré sa tak prezývalo preto, že práve tadiaľ sa ľudia najviac pokúšali ujsť do Rakúska. Ako keby sa boli všetci dohodli, že práve tadiaľ musia ísť. Štatistika pokusov o prechod štátnej hranice za dlhé roky to však neúprosne dokazovala. No a my sme tam na nich samozrejme čakávali a chytali pekne jedného po druhom. Tento fenomén sme pri ochrane hranice účinne využívali. A o tom, že odtiaľ putovali rovno do basy, sa nebudem radšej rozpisovať. Ale boli zase také trasy, kadiaľ narušiteľ neprešiel celých dvadsať rokov, aj keď tam nikto nikdy nastrážil.

No a tak nejako sa to stalo aj v ten deň. Boli sme na začiatku tejto trasy, kúsok za rotou pred križovatkou ČKD smerom k už spomínanému stanovišťom, keď tu zrazu pred nami nad horizontom sa zjavil „červený dážd“, rozumej svetlica vystrelená zo signálnej pištole. Spočiatku sa mi aj zdalo, že to boli asi meteority, ale keď vyletel za ním aj druhý, hneď mi zaplo koľká bije. Dve svetlice červeného dažďa, vystrelené ihneď po sebe, bol totiž dohovorený a veľmi nepríjemný signál pohraničníkov, tzv. „prerýv do zahraničia.“ Rozumej, niekto sa pokúša prejsť hranicu, smerom do zahraničia. Dávalo sa tým na známosť okolitým hliadkam, aby podnikli potrebné opatrenia. Lebo vysieláčiek bolo vtedy málo a boli aj pomerne ťažké, takže sa to muselo robiť takto. A o mobiloch sa nám vtedy ani nemohlo snívať. Zaraz nás to prebralo. Ihneď sme museli niečo podniknúť, lebo v takýchto prípadoch bola drahá veru každá sekunda.

Utekali sme naspäť na rotu, oznámiť čo sa deje. Tam to už vedeli, volala im hliadka telefónom, tak sme museli letieť naspäť na Václavák. Tam vľavo od nočného stanovišťa sme zazreli našu hliadku. Dobešli sme tam a už ich mali. Boli traja. Dvaja muži a jedna žena. Chceli sa aj vyhovárať, ale zbytočne, lebo stihli už rozstrihnúť tri dráty a hliadka bola pri nich raz dva. Ako sa neskoršie ukázalo jeden z nich to tam skúšal, už po druhý krát. A znova sme ho chytili. Aká to smola. Po chvíli prišla aj poplachová hliadka z roty „Gazom“. Operačný dôstojník prišiel s nimi a prikázal nám ich držať pod samopalmi. Bolo to prvý krát a myslím že aj posledný, keď som bol v takejto situácii. Bol to veľmi zvláštny pocit stáť zoči voči prvý krát skutočným narušiteľom štátnej hranice. Pravdupovediac nevedel som sa vtedy v sebe vyznať.

Keby sa boli oneskorili len o dvadsať minút, boli by sme ich zadržanie mali na krku my. Ktovie ako by to bolo dopadlo. V prípade že by sme narušiteľov chytili, bola by za to odmena niekoľko dní voľna. Keby nám však boli ušli, za to bola tiež odmena, ale poriadna basa. Preto sme nikdy netúžili stretnúť sa s narušiteľom, vojenského prokurátora sme sa báli viac, ako smrti. Nuž takto to u nás vtedy na štátnej hranici chodilo. Po krátkom vypočutí ich odviezli autom na rotu. Potom ich odovzdali VB a už nikdy sme o nich nepočuli. Tak ako zvyčajne.

A ešte raz som sa mal stretnúť v týchto miestach s narušiteľom, ale nakoniec to dopadlo celkom inak. Ten ďalší narušiteľ bol mladý chlapec z NDR, ktorý prišiel k nám na štátnu hranicu na motorke v jedno studené decembrové ráno.

Boli sme na rannom prieskume. Nadbehli sme si kus trasy svižným krokom a „zašili“ sme sa na strážnej veži toho istého stanovišťa, ako som bol už spomínal. Cez deň totiž bývalo toto stanovište neobsadzované. Bolo tam celkom útulne, tak sme si tam posedeli a pofajčili, sediac na podlahe, aby nás vo veži niekto nezbadal, lebo hneď od skorého rána bývala táto pozorovateľňa prázdna. „Pojítka“, rozumej mikro telefón sme si pre istotu napojili do zástrčky spojenia s rotou, aby sme boli v obraze. Nešlo nám pri tom o narušiteľov, ale skôr o nás, aby sme mali prehľad

o situácii v teréne a vedeli kde a čo sa deje v tej časti hranice, kde sme práve boli. Ved' sme boli tam, kde sme nemali byť.

Sedíme si tam a labužnícky pofajčievame, ved' čo môže byť pre vojaka krajšie, ako sa na chvíľu zažiť a uliat' sa zo služby. Keď tu zrazu začujeme v telefóne vzrušené hlasy. Hneď nám bolo jasné, že sa niečo vážne deje..!

Ihneď sme sa prihlásili, lebo sme začuli že narušiteľ ide smerom k nám. Išiel na motorke: MZ-150. Keď nám povedali, že ide k priamo k nám, bleskom sme leteli dolu k ceste, ako o dušu k „Rožnovským vrátam“, dúfajúc, že tam budeme prv ako on. Zaľahli sme teda za betónové protitankové ihlany a pripravili sme sa na zadržanie. Samopaly nabité, odistené a zmysly vybičované na prasknutie. Ale prešlo pár minút a bolo ticho, ako v kostole. Bolo jasné, že na nás nešiel. Zavolali sme na rotu a tí nám povedali, že na križovatke sa obrátil a uniká iným smerom.

...A išiel vám on priamo na našu pohraničnú rotu. Strážny prirote ho aj videl prichádzať, ale myslel si, že je to naša moto-hliadka. Keď však prefrčal popri ňom a prerazil starú drevenú závoru, bol z toho riadne šokovaný. Navyše samopal mal pod mohutným dlhým kožuchom a zavesený dolu hlavňou na chrbte, takže jeho použitie by bolo možné asi až vtedy, keď by bol už narušiteľ mimo dostrel. Vletel na rotu celý preľaknutý, povedať čo sa stalo. Operačný dôstojník vyslal ihneď jednu hliadku za motocyklom so psom peši a druhú na aute. Tí na aute boli síce rýchlejší, ale jeho motorku pohodenú v priekope za prvou zákrutou prirote prehliadli. Pešia hliadka ju však našla a hneď sa vydala po jeho stope. Tentoraz smeroval priamo k hranici. Mladý „enderák“ mal neuveriteľne dobrú kondíciu, lebo v ťažkom teréne unikal našej hliadke, veľmi úspešne. Motorizovaná hliadka sa hneď vrátila na rotu a čakala na signál z narušenia dráteneho záatarasu.

Žhavili oni motor a odpočítavali sekundy. Napätie rástlo. A v tom to prišlo, dozorčí roty zakričal z okna: „Ľavá – 6!“ Vyrázili ako na pretekoch F-1! K miestu narušenia mali síce ďalej ako pešia hliadka, ale boli rýchlejší, tak tam boli zase prv, ako tá naša pešia hliadka. Naši popreskakovali signálny záataras zo strechy auta, nasadili psa na stopu a začali narušiteľa prenasledovať. Prebehli cez kopec „Mittelberg“ a v tom ho uvideli. Bežal po rozoranom poli, popri borovicom lese, nevediac že les je už Rakúsko. Keby bol hneď zabočil do toho mladého borovicového lesa už by bol tam..! Lenže tak to už v živote niekedy chodí. Chýbalo mu vtedy trochu toho ľudského šťastia... Hliadka začala strieľať pred neho po oračine, no on nezastal. Gulky svišťali okolo neho, hlina fŕkala snáď do výšky kolien, ale on sa nezľakol. Utekal až pokým ho služobné psy nestrhli na zem. Keď ho dobehli začal sa veľmi chrániť, akoby čakal že ho budú kopať. No nebývalo to u nás tak.

Na počudovanie, si po celú tú strastiplnú cestu niesol v ruke veľký kufříkový tranzistor, vraj pre začiatok v Rakúsku, nemal totiž pri sebe už vôbec žiadne peniaze. Bežal s ním hore kopcom, tak ako o život. Pravdupovediac nebolo to vtedy ani tak ďaleko od pravdy. Mal na sebe hádam päť svetrov, aby mu nebolo zima cestou na motorke. Skoro nám ho bolo až ľúto, že sme ho chytili. Možno strach mu dal toľko síl, lebo podal taký výkon, že sme sa tomu aj my dobre trénovaní pohraničníci, všetci vspolok prenáramne čudovali.

Členovia poplachovej hliadky dostali potom za tento výkon každý po 5 dní mimoriadnej dovolenky. Ale keby im bol však ušiel, vyfasoval by každý určite zopár mesiacov basy. Nuž takto to chodilo tam na tej našej štátnej hranici.

Doma zanechal svoju mamu lekárku. Nakoniec bol odovzdaný, vraj bezpečnostným orgánom NDR. Nuž také to boli vtedy časy a taký sme boli aj my...

IV. -Ako sme koňa z močiara vyt'ahovali..

Raz koncom zimy 1971 poslal náš veliteľ „vozku“ Baláža porozvážať seno vyhladovanej zveri do krmelcov na konskom povoze. Tieto boli za drátni pred štátnou hranicou a tam si zver žila chránená, ako v národnom parku. Nikto ju tam nerušil, lebo aj my sme strážili jej nerušený spánok. Tento priestor bol totiž najprísnejšie sledovaný. Mala tam zaručený kľud, ibaže sa niekedy zvykla túlať. Raz si chodila po rakúskych lúkach a potom zase po našich a to nám neraz narobilo veľké starosti. Pohraničné predpisy ju vôbec nazaujívali a potom to niekedy vyzeralo naozaj tak, ako keby šlo o riadne narušenie štátnej hranice. Ostrých pohraničných poplachov sme si užili viac než dost'.

Sena sme mali dost', bolo čím prikrmovať. Vozka Baláž si teda poriadne naložil vlečku senom a vydal sa do týchto miest ponapĺňať krmelce hladnej zveri. Koníky si šli pekne pomaly, času bolo dost', veď na čo sa ponáhlať. Ako keby chápali, že na vojne čas niekedy strašne pomaly plynie. Do civilu je niekedy ďaleko-pred'aleko... Bolo vtedy len niečo pod nulou, iba nejaká tá primrznutá kôrka na poliach a lúkach. A to bola práve tá zrada...

Keď vozka pochtivo porozvážal seno do všetkých krmelcov zamieril si to k bráne v drátenom zátarase, aby sa vrátil na pohraničnú rotu. Stará lesná cesta sa vinula veľkým oblúkom popri hraničnej čiare, hore brehom a potom sa pomaly zatáčala späť k signálke.

Nuž povedal si, že na čo sa hore kopcom terigať, keď k bráne je to tadeto krížom cez lúku celkom blízko. Kone ochotne poslúchli potiahnutie oprát a zabočili doľava. Močaristá lúka bola pomerne rovná, kráčalo sa im po nej s' a po koberci a utiahnúť prázdnu vlečku po nej, nebol teda žiadny problém. Krížom cez močaristú lúku tiekla nezamrznutá úzka plytká stružka, ktorú mohli kone poľahky prekročiť, keby...

Keď k nej kone prišli, smelo vykročili, lebo bola celkom plytká. A vtom sa to stalo... Kone vhupli do mäkkého nezamrznutého rašelinového bahna. Právý kôň, vhuhol hneď prvou nohou. Zaborila sa mu až po hrudník a keď sa chcel s toho dostať, zabral mocne druhou, ale aj tá sa mu zaborila vyše kolena. Veľmi ich to prekvapilo, kone aj kočiša. Druhý kôň sa začal ihneď plašiť a tak obidva kone začali poriadne zaberat', pravda už s veľkým strachom. Ľavému sa aj podarilo prejsť húpajúc po brucho v bahne, ale pravý to už nezvládol. Prednými nohami sa ešte stihol vyškríabať z bahna, ale zadné mal zaborené až po brucho. A tu sa ukázalo, že lúka je vlastne jedno veľké trasovisko, pokryté z vrchu len tenkým primrznutým trávnatým kobercom, akoby kôrkou, ktorý kone kopytami poľahky preborili. Kone sa strašne začali plašiť, veľmi rýchle pochopili, že im ide o život. V momente ich zachvátila panika. Keď doteraz ako tak spolupracovali, teraz už bojoval každý sám za seba. Zabudli oni, že v páre majú spolu ťahať. Pokým ľavý kôň už bol, ako tak na rozborenom kraji rozmlátenej jamy, pravý sa zabáral stále hlbšie a hlbšie.

Skočil teda vozka ihneď dolu ku koňom a začal ich vypriačať. Porozopínal čo sa dalo. Keď sa ľavý kôň vyslobodil z postroja, vyškrabal z blata a obďaleč zhlboka oddychoval. Horšie to bolo s tým druhým. Ten začal sebou panicky mlátiť v jame a čím ďalej tým sa zabáral hlbšie do čierneho rašelinového bahna, takého typického pre Šumavu. V očiach mu bolo vidieť úžasný strach. Priam mu s nich hľadela smrť. Začal hlasito erdžať a chrčať. A čo bolo najhoršie začal sa aj veľmi potápať do bahna. Vlečka ostala stáť pred údajným potôčkom celkom v poriadku, lebo bola prázdna a teda aj ľahká. Lúčny koberec pod ňou, to chvála bohu vydržal.

Vozka Baláž bol z toho celý zúfalý a chcel koňovi pomôcť, ale nevedel ako..? Kôň bol zaborený až po krk. Nuž, ale pomôžte takému koniskovi, keď váži okolo pol tony. Navyše so sebou aj divoko mláti v bahennom kotli. Bolo to zlé a ihneď musel niečo urobiť. Rozbehol sa preto k najbližšej zástrčke telefónu a zúfale žiadal o pomoc z rotu.

Na rote vládlo v ten deň kľudné popoludnie, priam pohoda. Veliteľ práve odišiel domov a tak ako sa v tom prísloví vraví: „Keď kocúr nie je doma, myši majú fraj.“ Operačný dôstojník čatár absolvent, dal ihneď pristaviť Gaz a koľký sme sa do neho napratali,

tolký sme tam vyrazili. Lebo kôň nutne potreboval našu pomoc. Netušili sme však akú... Pamätám sa, že sme tam všetci veľmi radi šli, očakávajúc zaujímavý zážitok. Keď sme však prišli k miestu, boli sme všetci naozaj zhrození z toho, čo sme tam uvideli, lebo koník už bojoval o holý život. Vozka Baláž sa celý triasol, tento raz nie od zimy, ale od strachu. Doľahla na neho zodpovednosť aj strach o koňa. Ten bol už tak hlboko zaborený v bahne, že mu trčala z neho už len hlava. A ako sa vraví: „*Mlel už z posledného*“.

Uviazali sme mu reťaz, okolo krku a chceli sme ho tak vytiahnuť. Nebolo to bohvie čo, ale museli sme čosi robiť. Veľmi ho to však dusilo, lebo zadné nohy mal tak hlboko v bahne, že sme ním ani nepohli. A dráma vrcholila. Koňovi už dochádzali sily a začínal to pomaly vzdávať, my však nie. Všetci sme mu chceli nejako pomôcť a bolo nám ho veľmi ľúto. Pristavili sme pomaly Gaz a začali sme ho opatrne vyťahovať s ním, ale len čo trochu zahrabal kolesami, bol ihneď v bahne aj on. Lahol si takpovediac na brucho. A bolo horšie ako pred tým. Lenže ako som už povedal, my sme to nevzdávali. Bola nás tam celá hŕba, vyzdvihli sme teda milého Gazu z bahna vlastnými rukami a odložili sme ho mimo koľají, aby mohol odísť z plácu a nezavádzať nám tak v ďalšej záchranej práci.

Medzi tým k nám pribudli aj ďalší chalani, lebo všetko čo malo voľné ruky a nohy na rote, dobehlo sem. Keby bolo došlo v tej chvíli k nejakému narušeniu štátnej hranice, neviem-neviem, ako by sme to boli vtedy zvládali. A náš veliteľ nám to na druhý deň aj patrične vysvetlil...

Vozka sa nakoniec rozhodol, vyzliekol sa do trenírok, schytil reťaz, ponoril sa s ňou celý do toho čierneho bahniska ku koňovi a podviazal mu ju až popod hrudník. Bola to vlastne posledná šanca na jeho záchranu. A ako som už vravel, bolo tak niečo pod nulou. Myslím, že ani v Piešťanoch takého bahno nemajú, do akého sa vtedy ten tam ponoril. No mimoriadne situácie si však vyžadujú aj mimoriadne riešenia. A vtedy a tam, to bolo práve tak..! Časom sa nás tam nazhánalo vari sedemnášť. Všetci sme sa zoradili a zabrali sme za reťaz, ako keď babka s dedkom ťahali repu. Naše odhodlanie zachrániť koňa bolo neotrasiteľné. Cítili sme s ním. Nemohli sme to vzdať a nechať ho v tom. Lenže kôň bol naozaj už hlboko v bahne. Nie a nie ho vytiahnuť. Z posledných síl sme ho však nakoniec ťažko-preťažko, po niekoľkých pokusoch napokon predsa len vytiahli. Nevieť, či mal z toho väčšiu radosť vtedy ten kôň, alebo my. Bol chudák už strašne zmordovaný, celý sa triasol a v tej chvíli naozaj skoro vypustil dušu. Bolo však nevyhnutne treba, aby sa aj postavil na vlastné nohy. Vyzeral v tej chvíli, ako jedna veľká príšera, oblepená bahnom, na konci svojich síl. Vozka Baláž v tej chvíli vyzeral, ako vodník po nočnej skúške. Aj on mu pomáhal vstávať vlastnými silami a my všetci sme mu držali palce, ba priam sme ho prosili, aby vstal. Nikdy v živote potom som už nezažil, aby toľko ľudí, prosilo jedného koňa, aby vstal. A on vstal! Bola to taká úžasná chvíľ, že tí čo tam neboli, si to asi ťažko budú vedieť predstaviť. Cítili sme to všetci, ako naše obrovské víťazstvo. My aj ten kôň sme si boli vtedy taký blízky, ako rodný bratia. Krásna to bola chvíľa. Tento boj nám trval skoro dve hodiny. Ale stálo to za to.

Baláž ho ihneď povytieral slamou, prikryl dekou čo mal na sedadle a vydal sa s ním na rotu do konskej stajne. Na druhý deň všetkých zaujímal jeho zdravie a boli sme radi, že to nakoniec bez úhony prežil. V tento deň bol náš koník naozaj veľkou hviezdou. Vozka to chvála Bohu prežil tiež bez úhony. V ten deň to mali oni dvaja skutočne: „*Na mále*“.

Postihnutý kôň sa potom pomerne rýchle dal do poriadku a keďže sa počas tejto našej záchranej akcie nič zvláštneho neudialo, tak sa aj pomerne rýchlo v slede udalostí bežného operačného dňa naň aj zase rýchle zabudlo. No ja si naň dobre pamätám dodnes..!

- Tento príbeh bol síce o koňoch, ale myslím však, že bol predovšetkým o nás ľuďoch. Určite tiež pomohol poľudštiť drsnú atmosféru pohraničnej roty v ťažkých podmienkach služby na štátnej hranici. „*Nech je teda poučením tak pre kone, ako aj pre nás ľudí..!*“

V. -Ako sme prežili najt'ažšiu noc na hranici s Malou dívkou...

Pamätám sa celkom presne na ten deň, bolo vtedy 8. marca roku 1972, ale zima bola ešte riadna, povedal by som že, ako remeň. Mali sme pred sebou už len pol roka vojenčiny a boli sme teda, ako sa hovorí mazáci. Skúseností sme mali za sebou už dosť a kadečo sme za tú dobu v službe na štátnej hranici aj preskákali. Nuda tam bývala len veľmi zriedka, lebo sa tam stále niečo mlelo, vo dne-v noci, sviatok-piatok. A tam kde sa stále čosi melie, tak sa obyčajne aj niečo zomelie. A bolo tomu tak aj v tento deň.

Bol už večer a na rote vládla vcelku pohoda, keď si nás dal zavolať operačný dôstojník desiatnik absolvent Balážik aj s kamarátom Mišom a takto nám vraví: „Chalani v skrytej hliadke na stanovišti 848 je mladý psovod a má tam nejaké problémy so psom, choďte mu tam trocha pomôcť.“ Ale že je pri drátoch v snehu aj nejaká tá stopa, to nám vôbec nepovedal... Dodnes neviem presne, prečo..? Povedal nám to celkom kamarátsky, lebo sme s ním mali celkom dobré vzťahy. Bol to absolvent lesníckej školy a ja som bol tiež po lesníckom učilišti, tak že sme si celkom dobre rozumeli. Bolo nás tam takých chalanov z lesa viacej a vzťahy medzi nami, ako sa pamätám, boli vždy o stupeň lepšie, než medzi ostatným zbytkom ľudstva.

Tak sme teda šli a ani sme nerozmýšľali, či sa nám chce, alebo nie. Lebo tam na hranici to tak vždy fungovalo. Keď bolo treba ísť, tak sme šli..! Tam sa to pravdupovediac ani inak nedalo. Vonku bola už noc. Fúkal nepríjemný, studený až štiplavý vietor. Snehu bolo len málo a čo zostalo bolo vyfúkané po rôznych priehlbínach a výmoľoch, či v závejoch. Gazom sme prišli až miesto činu, kde nás už čakala tá spomínaná hliadka. Bolo to na oblom pooranom kopci a snehu aj tam bolo už len poskromne.

Psovod bol ešte mladý vojak a mal aj mladého služobného psa Almu. Takže, pes bol sprostý a psovod ešte hádam sprostejší, skrátka škoda hovoriť. Myslím to však iba po tej kynologickej stránke. Túto situáciu som ja veľmi dôverne poznal, lebo nebolo to veľmi dávno, keď som aj ja bol v podobnej situácii so svojim mladým služobným psom Tula.

Prišli sme teda k inkriminovanému miestu. Na snehu pri drátenom zátarase bolo jasne vidieť stopy dvoch osôb, obutých vo vojenských kanadách, ktoré urobili pravdepodobne kontrolný skrat a hneď odišli späť, niekde smerom dole k rote. Vôbec sa nezdržovali. Usúdili sme kľudne, že otlacky stôp patrili našej kontrolnej hliadke, ktorá nám takéto akcie robievala pravidelne, aby preverila náš výkon v službe.

A že som bol ja zvedavý, čo títo dvaja spolu dokážu, povedal som ihneď mladému psovodovi, aby naviedol svojho psa na túto stopu. Jeho mladý pes sa akosi podivne motal a kymácal z nohy na nohu po poli so zvesenou hlavou. Nejak sa mu však nechcelo do akcie. Vtom som si všimol, aj keď bola noc, že má zrejme čosi v papuli. Posvietil som na neho, reku ukáž čo to máš? A keď som to uvidel, neveril som vlastným očiam. Pes mal v tej veľkej ovčiackej tlame, mladého drobného zajačika, vari len v ten deň vyliahnutého. Celú tú dobu, čo mal s ním jeho psovod problémy, si ho držal v papuli, ale len veľmi opatrne, aby mu neublížil. Vybral som mu ho teda z nej, s čím napodiv pomerne ochotne súhlasil a v jeho očiach som čítal otázku: Čo sním teraz urobíme..? Malý zajko bol celý uslinený, inak bol však celkom v poriadku. Pulil na mňa svoje drobné ustráchané očká, nechápajúc čo sa to okolo neho deje. Aj mladý psovod sa v tej chvíli tváril, akoby nevedel čítať, ani písať. Zbývajúci pohraničníci tiež nevedeli k slovu prísť. Môj služobný pes Tula to tiež sledoval s očividným prekvapením v očiach. Nuž nájsť uprostred noci v krutej šumavskej zime na premrznutom poli mladého zajačika, to bolo čosi naozaj neuveriteľné. Po krátkom váhaní som ho pustil z ruky na to premrznuté pole a zaželal som mu veľa šťastia. O chvíľu sa stratil medzi hrudami. Akiste si ho tam potom našla jeho zajačia mať.

Ja som hneď nasadil svojho psa na stopu, lebo sme si boli priam istý že ju nespôsobil žiadny narušiteľ štátnej hranice, ale len naša kontrolná hliadka. Mladého psovoda z hliadky, sme poslali späť na strážne stanovište. A my súdiac podľa toho, že stopy viedli priam rovno k rote, sme si celkom samozrejme mysleli, že to boli naši z roty aj podľa toho, že operák nás

tam poslal len tak, akoby sa nejednalo o nič vážne. Tak sme teda v pohode sledovali túto stopu až k senníku pri rote a keď stopa pokračovala po lesnej ceste priam k bráne roty, tak sme to vzdali. Ani sme sa neponáhľali, veď času bolo dost, súdiac že o nič nejde. Ale bohužiaľ šlo..!

V pohode sme teda nasadli do Gaza a išli na rotu, ale len čo sme vstúpili na chodbu, hneď nám došlo koľká bije... Na chodbe stáli dvaja vyšší dôstojníci z Česko Budejovickej brigády, ktorí prišli k nám vykonať kontrolu činnosti celej roty v ostrej pohraničnej akcii. S tým, že svojím fingovaným pokusom o prechod štátnej hranice zburcujú celú rotu a uvidia, ako to u nás funguje, keď dôjde k riadnemu pokusu o prechod štátnej hranice. Chceli nás teda vidieť v plnej paráde. Od vyhlásenia pohraničného poplachu celej roty, cez zakrytie nášho úseku hranice, rozostavenie hliadok, celkové velenie až po vzájomnú spoluprácu všetkých zúčastnených hliadok. O to im šlo. A my nič... Chodili sme si po rote, ako po kúpeľoch.

Došlo nám to teda, ale už bolo neskoro. Ja s Mišom sme mali zahájiť mohutnú akciu, povedané rečou pohraničníkov: „Pokus o prerýv do zahraničia.“ Svetlice mali lietať, vysielacky pípať, telefóny hlásiť, skratka všetko malo len tak frčať a autá rozvážať pohraničníkov temnou nocou do terénu. Mali sme hlásiť zaujatie stanovíšť, až pokiaľ nebude hermeticky uzavretá, komplet celá hranica. No a my stále ešte nič...

Sedeli sme potom s Mišom na PVS-ke, či povedzme klubovni, ako na pohrebe. Bolo nám to jasné, mali sme prúser ako mračno! Vyzeralo to tak na „OKO“, rozumej 21 dní basy, alebo v horšom prípade aj vojenský prokurátor. Na starom gramofóne sme si neustále púšťali platňu: „*Malá dívka*“. Bola to vtedy jediná platňa na rote, čo sa dala ešte trochu počúvať. Tie lepšie platne, mali už tak obohraté závitky, že už len tak chrčali. Tie horšie sme zase nepočúvali preto, lebo sa nám jednoducho vôbec nepáčili. Malá dívka bola takým kompromisom. Sedeli sme tam takto dlho do noci a spomínanú platňu sme si neustále púšťali, mnoho krát. Napriek tomu, že to nebola bohvie aká pesnička, bola vtedy balzomom na naše nervy. Nebolo nám vtedy veru do smiechu. Všeličo sa nám už počas tej vojenčiny na čiare prihodilo, ale takéto zlé, to s nami ešte určite nikdy nebolo. Až neskoro po polnoci, zmierený s osudom, sme si išli ľahnúť spať. Povedali sme si: „Bude ako bude, nejako to už len hádam prežijeme.“

Ráno druhého dňa bolo veru špatné. Napätie vo vzduchu bolo cítiť v každom kúte roty. Keď sme zišli na prízemie dôstojníci v kanceláriách už pracovali o sto šesť, reku už nám to chystajú... V ten deň som mal znova službu až podvečer. Hodiny sa preto vliekli strašne pomaly. Očakávali sme nejaké mimoriadne vyhlásenia veliteľa v zmysle článku: „*Odmeny a tresty*.“ Ale nedialo sa nič. Vyšší dôstojníci z brigády, nakoniec aj odišli späť do Budějovic a zase nič... O pol štvrtej býval vždy tzv.: „*Denný rozkaz veliteľa roty*.“ Bol to nástup celej roty, kde sa prečítal rozkaz veliteľa roty, čo bolo také bojové rozdelenie povinností, pre náš ďalší operačný deň. A tam sa vždy bohužiaľ čítal aj ten článok, odmeny a tresty. Veliteľ prišiel na denný rozkaz celkom pokojný, až som sa nestačil diviť. Rutinne prečítal rozkaz, ako každý všedný deň, ale o včerajšej brigádnej previerke, našej roty ani len slovko. Čuduj sa svete, prečo asi..?

No nakoniec sme sa to však predsa len dozvedeli. Prúser sa nám vtedy podaril naozaj poriadny. A ako prvý si to odniesol náš veliteľ. Zavolali si ho hneď ráno, ako sa hovorí na koberec a potom aj ostatných dôstojníkov z roty. Ako to tam bližšie vyzeralo, to nevieme. Ale potom si zavolali toho nášho desiatnika absolventa, čo slúžil operačného dôstojníka v ten deň a pustili sa do neho, ako supy. Bol to len základňák, tak si na neho trúfli. Chudáčisko, nevydržal to psychicky a psychicky sa zrútil. Tí sa z toho potom tak naplašili, že celú kontrolnú akciu na našej rote zrušili. Takže na nás dvoch už chvála bohu neprišlo.

Nuž a toto nás s Mišom zachránilo... Náš operačný dôstojník nám to však nikdy potom nevyčítal. Nejakto vtedy musel prežiť aj on. Ten ôsmy marec bol pre nás, naozaj ťažký deň. Mali sme však veľké šťastie, vyšli sme z toho prakticky s celou kožou. Ale za akú cenu..!

Aj ten malý zajko mal v ten večer tiež naozaj veľké šťastie. Ale ten už bude určite dávno v tom ich zajačom nebi, nech sa mu tam teda dobre behá...

VI. -Na stanovišti L i n d a...

Stanovište L i n d a sa rozkladalo v širokej a plytkej šumavskej doline. Bolo, ako sme my pohraničníci hovorovali v tyle. Teda aspoň dovtedy pokým sa v dôsledku tzv. „Lipenského štatútu“ nerozšírilo pohraničné pásmo. Cez toto údolie prechádzali dve lesné cesty, ktoré uprostred neho vytvárali Lindskú križovátku, ako sme ju my volali. Stredom tohto údolia prechádzala vynovená lesná cesta s už asfaltovým povrchom a naprieč ním, viedla ešte stará lesná cesta v takom prevedení, ako ju vyjzdili nákladné autá, či lesné traktory. A práve táto stará lesná cesta sa stala potom novou hranicou nového rozšíreného hraničného pásma.

Nechodievalo sa tam slúžiť každý deň. Väčšinou len keď bolo dosť ľudí, alebo počas zosilenej ochrany. Cez deň sme slúžievali na strážnej veži na jednom malom návrší uprostred údolia a keď klesla viditeľnosť pod únosnú mieru, čo bývalo spravidla v zime, schádzali sme na križovátku týchto ciest. Tu sme kontrolovali prechádzajúce vozidlá aj osoby. V noci sme presunuli k ceste na hranici lesa, bližšie k rote a pri spustenej závore sme držali skrytú hliadku. V tomto nočnom čase chodievali autá len veľmi zriedka, obyčajne iba obyvatelia našej osady Pasečná, ktorých sme poznali už z videnia. Služba tam bola trocha kludnejšia, ako na hranici pri drátených zátarasoch a tak sme tam chodievali celkom radi.

Raz som mal službu na Linde v strážnej veži a bolo vtedy práve typické nevlúdne šumavské počasie. Bol som tam vtedy celkom sám. Námraza z hmly vyvárala všade navôkol, kde ste sa len pozreli, na hrubo namrznutú krásnu vrstvu ľadu. Najmä však na vrcholoch statných smrekov, ktoré sa pod touto záťažou skláňali k zemi. Keď takéto počasie trvalo viac dní, začalo to vytvárať až kalamitu. Vrcholce stromov už potom nevládali uniesť váhu namrznutého ľadu a s mohutným praskotom padali na zem. Ticho noci potom často pretínal silný rachot lámajúcich sa stromov, čo bývalo niekedy až hrozivé.

K strážnej veži som šiel sám, teda presnejšie so svojim služobným psom Tulou. Keď som prišiel pod ňu vyzerala celkom nádherne, ako keby bola prišla z kráľovstva pani zimy. Bola totiž pokrytá hrubou vrstvou ľadu a vyštverat' na ňu, bol celkom problém, lebo schodíky inokedy celkom schodné, boli teraz tak poomrzané ľadom, že dostať nohu pomedzi ne bolo ťažké a riskantné. Veža bola vysoká skoro desať metrov a strepať sa z nej, by veru nebola žiadna sranda.

Nuž ale bolo treba výst' na ňu a tak som teda vyšiel. Nakoniec, mladé nohy všetko ľahšie zvládnú. Bola ukrutná nepríjemná zima a pri pohľade na môjho psa mi ho bolo až ľúto, že zostane tam dole v tej krutej nehostinnej zime, lebo psia búda, ktorá bývala pod väčšinou strážnych veží, tu zrovna nebola. No ale čo, veď pes voľačo hádam vydrží...

Po hodnej chvíli, ako si tak sedím na veži, počujem akoby niečo pri mne pachtilo. Obzerám sa nevdojak a za ten svet neviem, čo to môže byť..? Napadlo ma že sa pozriem cez dvere von. A vtom som stuhol. Uvidel som, ako môj pes Tula, bola na tých vysokých strmých schodíkoch, celá rozochvená, už tesne pod strážnou búdkou a chcela ísť chúďa za mnou do veže. Skoro som vtedy z kože vypadol od ľaku. Výška to bola teda poriadna a pád na zem, by mal pre ňu tragické následky. Schodíky boli, pripomínam že celé omrznuté ľadom, ako nejaký obrovský cencúľ a ona na ňom, prichytená len svojimi labkami. V strachu som ju ihneď chytil za ne a vtiahol k sebe do veže. Nuž ale čo teraz.?!

Márne som ja rozmýšľal, ako z tejto šlamastiky von, nebolo inej možnosti, ako vziať ju do náruče a opatrne s ňou zísť dole. Ale ako, keď ľadu bolo na schodíkoch toľko, že popod bezpečnostné obruče som sa s ťažkosťami ledva vtrepal ja sám a nieto ešte so psom vlčiakom v náručí. Volat' o pomoc na rotu, by bolo úplne zbytočné a povedal by som, že aj zmätočné. Už som v živote teda kadečo robil, ale poviem vám toto teda nie... Najprv som sa vtrepal na schodíky medzi obruče ja a potom som za sebou vtiahol aj Tulu. Neviem teda kto mal v tej chvíli viac strachu, či ja, alebo ona. Ale poviem vám tá sprostaňa v tej chvíli hádam ani nedýchala, dobre ona vedela koľká bije. Najhoršie bolo, že to zaváňalo v každej chvíli šeredným pádom pre nás obidvoch. Nuž ale ako sa hovorí : „Pevná vôľa všetko zdolá.“ Tak sme to dokázali aj my. Doprial by som vám vtedy, keď sme už boli na zemi vidieť tie jej psie oči, ako mi d'akovala,

že som ju stade zložil. Nuž čo, boli sme verná dvojica, čo by sme my jeden pre druhého neurobili. Kamarátska atmosféra medzi nami panovala väčšinou stále, ale tentoraz bola taká, že by sa dala aj ohmatať. Nuž život tam na hranici písal naozaj kadejaké príbehy...

Raz sme zase takto postávali v službe na tej už spomínanej Lindskej križovatke a v nejakej debata s „Ďulim“ som sa niečo prisahajúc tľapol po hrudi. Keď sa mi vtom z ničoho nič, Tula celou svojou váhou aj silou vrhla skokom do náruče a to tak, že som bol v mžiku na zemi hore nohami. Toto bolo veľkým prekvapením, nie len pre mňa, ale aj pre môjho kamaráta ktorý nevedel, čo si má o tom myslieť. Navyše aj v Tuliných psích očiach som čítal otázku, že čo to robím.?! Všeličo som teda s ňou už zažil, ale toto, myslel som si, že sa hádam zbláznila. No nezbláznila sa ona veru, iba urobila v tej chvíli len to, čo som ju ja dlho pred tým naučil. Po chvíli som chvála bohu na to prišiel, čo sa stalo, lebo inak by musela ísť Tula asi k veterinárovi a ja najskôr asi do cvokárne.

O čo vtedy išlo a prečo to ona takto urobila..? Nuž bolo to takto. Raz keď sme spolu šantili, snažil som sa ju naučiť nejaký ten mazácky cvik. Rozumej mazácky cvik je, keď učíte psa nejaký ten cvik, ktorý je mimo predpísaného výcviku služobných psov. Velitelia nám to tolerovali a pre nás to bola celkom tvorivá zábava a navyše aj psov to s nami celkom bavilo. A tak som ju vtedy, tak trochu náhodou naučil skákať do náruče a povelom na to bolo práve to potľapkanie sa na hrudi. Tula to robila s veľkou radosťou a tak elegantne, že mi to kamaráti psovodi aj závideli. Na sprostosti ju bolo teda dosť. No tak to bolo aj v ten deň na Linde. Stojac opodiaľ sa nudila a hneď čo som si ja prisahajúc potľapkal po hrudi, myslela si že chcem, aby mi skočila do náruče. No a ja som to samozrejme nečakal a preto ma to tak prekvapilo a prekotilo, až na chrbát.

Inokedy som mal zase hliadku na Lindskej pozorovateľni, keď som skoro na sto metrov zbadal Tulu, ako si tam sedí na veľkom kameni a kdesi veľmi zaujato hľadá. To ma hneď veľmi rozčúlilo, reku čo si to dovoľuje, odísť tak ďaleko od stanovišťa. Keď som sa však lepšie prizrel zistil som, že to nie je Tula, ale statný lišiak, čo tam práve chytá myši. Pozrel som sa dole pod vežu na Tulu a tá mala už uši nastražené a pulila oči na neho tiež, ako ja. Ulovenie líšky bola vtedy pomerne veľká vzácnosť, lebo v tých rokoch bola líščia kožušina v móde a navyše bola za ňu aj tučná odmena od okresnej veterinárnej správy za dodanie vzorky na vyšetrenie besnoty. Nuž tak som zavolať veliteľovi roty, inak vášnivému poľovníkovi. Ten aj ihneď prišiel a podarilo sa mu ju presnou strelou uloviť.

No ale na Linde sa mi stala raz bohužiaľ aj strašidelnejšia príhoda. Jedného dňa sa mi začala kývať pažbička na mojom samopale a keď som si ju doťahoval, odpadla mi celkom. Zašiel som teda za staršinom roty, aby mi ho vymenil. On aj chcel, ale mal len samopaly s pevnou pažbou a ja som mal sklopnú. No a to mi teda nevyhovovalo. Jednak by mi dlhý samopal zavadzal pri výkone služby so psom a tiež to bola aj otázka prestíže, ako by vyzeral taký psovod s pažbou. Nuž tak som sa ja podujal, sám na túto opravu i keď to nebolo celkom košér. Podložil som si pod maticu kúsok plechu a bolo to v poriadku. Lenže ako sa neskôr ukázalo nebolo... Samopal mi potom už nestrielal jednotlivými ranami, ale len dávkami. No dobre, vravím si v duchu, vydržím pokým nepríde nový.

A keď sme sa raz takto na stanovišti Linda nudili, začal som ja vymýšľať a s nabitým samopalom som namieril na „Ďuliho“, čo bol so mnou vtedy v službe. S preradovačom prepnutým na jednotlivé rany som si bol istý, že určite nevystrelí. Mieril som mu presne na ohryzok na krku a bol odo mňa, tak asi na meter. Bol som si na betón istý, že ten samopal nevystrelí, lebo som to mal predtým už po mnohokrát vyskúšané.

Lenže: „Keď pán Boh dá aj motyka strelí!“ A ona veru aj vystrelila... Celkom v poslednej chvíli pred výstrelom, ako keby mi niečo bolo napovedalo: „Odtiahni tú mušku od jeho krku a namier mu to ponad plece.“ V tom zrazu padla rana a krásny jasný zimný deň, okolo poludnia, preťal výstrel. V širokom údolí sa rozliehal do ďaleka. Zostali sme tam stáť obaja ako prikovaní. Šokovaný z toho, čo sa stalo a rozradostený z toho, že sa nestalo to, čo sa mohlo stať. Nevýslovná bola moja radosť, že to takto dobre dopadlo. V tej chvíli skutočne prešla okolo nás smrť, ale asi si

potvora povedala, že ešte počká, veď čo, aj tak jej raz neujdeme. Našťastie v ten deň sme sa jej vyšmykli. Nuž tomu sa hovorí: „Z pekla šťastie!“ Róma, pardon vtedy ešte cigáňa Ďuliho obľial studený pot a ja som bol rád že ma vtedy nezabil. No ale aj takéto veci sa tam na hranici niekedy stávali...

A teraz jednu veselšiu príhodu. Raz jeden chalan práve na tom istom stanovišti, ale ešte v starej strážnej veži provokoval moju Tulu. Ona ako zvyčajne po ňom vyrazila, keď tu odrazu akosi z ničoho nič namiesto toho aby ho drapla, privoňala k jeho rukám, priateľsky potom zavrtela chvostom a prestala na neho útočiť. Keďže som ju dobre poznal, nemohol som pochopiť prečo. Napadlo ma ale hneď, že včera mi niekto pajzol rukavice. Nuž tak som sa mu na ne pozrel a bolo to jasné, páchatel bol ihneď odhalený. No ale nič sme z toho nerobili, lebo ja som si medzitým pajzol rukavice od iného chalana a bolo to OK. Nakoniec na vojenčine sa vlastne ani nekradne, iba sa materiál premiestňuje z miesta na miesto. No a vojak musí tú svoju vojenčinu, nejako len prežiť...

V zime pokiaľ bolo snehu dosť sa uprednosťoval spôsob ochrany štátnej hranice formou tzv. kontrolných lyžníc. Tie sa robili po novo vytýčenej hranici pohraničného pásma, teda vlastne po tej starej lesnej ceste, čo pretínala tú našu Lindsú križovatku. Bola rozdelená na dve, pravú a ľavú lyžnicu. Začínali na križovatke a končili na styku so susednými rotami pohraničnej stráže. Keď sme ich kontrolovali, šli sme väčšinou na starých vojenských lyžiach, čo bola teda riadna fuška a neraz sme prišli domov riadne unavený a aj keď sme boli mladí, mali sme toho teda dosť, lebo sme mali v nohách takých pätnásť kilometrov. V zime býval na čiare relatívny klud, preto tento spôsob ochrany štátnej hranice vtedy postačoval.

Horšie to bolo po nej, vtedy všetci narušitelia, ako keby sa boli dohodli a v letných mesiacoch ich bývalo vždy relatívne najviac u nás na štátnej hranici. Čo sa pamätám na Linde sme mali len jedno zadržanie. Raz, ešte za časov, keď bolo staré a užšie hraničné pásmo, vtedy sa mohli po Lindskej doline voľne prechádzať ešte aj tam bývajúci chatári, či chalupári. Táto dolina prechádzala trávnatým sedlom do doliny pred kótou 832, ako sme to my volali. Práve v tom sedle raz jedna hliadka z tej kóty zbadala dve osoby, ako nakúkajú do doliny a ich postavy trčiace nad horizont im bili rovno do očí. Keďže chalani nevedela kto to je, pre istotu tam poslali poplachovú hliadku, aby preverila o koho sa jedná. Keď poplachovka prišla na miesto, spomínané osoby sa dali na útek, ale márne, lebo hliadka ich ihneď zadržala. Boli to otec so synom a každý mal pri sebe jeden veľký mesiarcky nôž, čo im teda nepomohlo, lebo proti dvom samopalom nemali žiadnu šancu a tak sa hneď vzdali. Pri zadržaní boli agresívny, ale to im nepomohlo už vôbec. Pri osobnej prehliadke im ešte našli desať tisíc korún, čo bola v tej dobe slušná kôпка peňazí. A tak boli zadržaní a usvedčení ešte skôr, ako sa stihli dostať do pohraničného pásma. Nuž, čo som tam bol ja, neušiel nám našťastie ani jeden narušiteľ. Veľké to naše šťastie...

Na kopci smerom na Lipno trčala z lesa nenápadná zručanina hradu, volala sa: „Vítkov kameň.“ Bolo to bývalé sídlo voľakedajších pánov tohto kraja. Vyzeralo ako upustená stavba, le to bol len číry dojem, lebo na ňom mala pozorovateľnú letecká hláska, ktorá dávala pozor hlavne na nízko letiace ciele, ktoré mohli podletieť radary protivzdušnej obrany štátu. Oni tam strážili nebo a my zem. A na Lipenskej priehrade ešte hliadkovala lodná hliadka pohraničnej stráže na motorovom člne, ktorá zase strážila vodnú hladinu, lebo plocha tejto priehrady v jednom mieste siahala až do Rakúska. Ochrana štátnych hraníc Československej socialistickej republiky, bola vtedy vskutku komplexná.

Celkom pri Lindskej križovatke sme mávali odstavenú maringotku, ktorá nám slúžievala na odpočinok. Bývala dobre vykúrená a tým pádom nám v nej bývalo ako v raji, počas tých sychravých šumavských zím. Zažili sme tam neraz chvíľky pohody v tej inak ťažkej službe na hranici. Ale nech už bolo ako chcelo, na tento čas prežitý na pohraničnej rote vždy rád spomínam.

Napríklad aj na nášho veliteľa, ktorý býval na nás prísny, ale nikdy som nemal pocit, že nečestný, alebo nespravodlivý. Ešte vraj dnes žije, kdesi na Lipne. Nech sa mu tam teda dobre vodí aj keď sme tam zažívali neraz krušné časy pri ochrane tej našej štátnej hranice. My aj on...

VII. -O krásnej Helene ...

Na pohraničnej rote sa nám o ženách, alebo lepšie povedané o dievčencoch mohlo asi len tak snívať a môžem vám povedať, že sa nám aj snívalo. Každá debata medzi chalanmi, nech začala akokoľvek, končila ako to už chodí, vždy pri ženách. Do najbližšej dediny sme mali tak desať kilometrov a aj tá bola za Lipenskou priehradou, cez ktorú sme museli preplávať buď kompou, alebo ju obchádzať ďalších desať kilákov okolo po ceste. V zime keď bola zamrznutá mohli sme ju prejsť aj suchou nohou. Dlhá tam bola cesta. Na vychádzku sme sa dostávali, tak asi raz za dva mesiace. No a to bolo menej ako málo. Keď sme potom niekedy prišli na Lipno, boli sme tam vždy ako cudzinci. Na nás vojakov sa tam všetci pozerali, tak trocha s nedôverou, pravdupovediac ani neviem prečo.

A snád' aj preto si raz moji kamaráti, Mišo a Peter zmysleli, že si podáme inzerát do novín, takéhoto textu: „Traja psovodi hľadajú tri študentky na dopisovanie.“ Súhlasil som aj keď Mišo nebol psovod, veď čo neurobíte pre svojho dobrého kamaráta. Ako povedali, tak aj urobili. A potom sme na to časom nejako zabudli...

Až raz, keď som prišiel zo služby, privítali ma moji kamaráti uškerený od ucha k uchu, so slovami: „Dostali sme odpoveď na inzerát. No a už sme si ich aj rozdelili. Ja si budem písať s Jarkou, Peter s Jiřinou a tebe zostala Helena, povedal Mišo, ktorý bol hlavným iniciátorom tohto nápadu. No a bolo rozhodnuté... Tak mi treba, nemal som byť v službe. Treba ešte dodať, že žiadne iné odpovede sme ani nedostali, takže to bolo už definitívne.

Nuž tak sme si teda začali dopisovať. Mišo s Petrom klamali ihneď v prvých listoch, až sa tak hory zelenali. Mne doporučili, aby som sa im do toho nemontoval. Nuž dobre teda chlapci. Ja som nevenoval tomuto dopisovaniu až taký veľký význam, napísal som Helene, pardon Helenke, celkom obyčajný a úprimný dopis s tým, že by som si chcel s ňou písať.

Odpovede nedali na seba dlho čakať. Mišo s Petrom neboli dostatočne spokojní s už prvými listami, neviem presne, čo od nich očakávali. Mňa ani nenapadlo hodnotiť úroveň prvého dopisu, veď čo o nič predsa nejde a tak som jej zase normálne odpísal znovu, pričom ma to ani nejako nevzrušovalo. Zato Mišo s Petrom boli na to úplne vysadení. Pri treťom liste začal mať už Peter so svojou Jiřinkou nejaké tie problémy, čomu som ja pravdupovediac ani nerozumel. Ale keď Peter skončil svoje dopisovanie už po štvrtom liste, sám som sa tomu divil. Netrvalo dlho a už aj Mišove listy začali chytať nejaké tie křče. Skončili si písať s Jarkou, myslím tak po siedmom-ôsmom dopise a koniec...

Ja som pokračoval kludne ďalej a dopisovanie s Helou, bola pre mňa celkom príjemná záležitosť. Vždy som sa tešil na dopis od nej a celkom rád a bez problémov som jej písal aj osem stranové listy. A naše vzťahy sa tým zároveň postupne aj otepľovali...

No nie veru všetci chalani na rote si vedeli takto ľahko dopisovať so svojimi frajerkami. Mnohí pri tom trpeli ako kone a napísať dievčaťu takýto list, bola pre nich úmor hodina. Pre nich to bola veľmi ťažká až krvopotná práca, nad čím som sa ja len usmieval. A tak som sa ja, pravdupovediac ani neviem ako, stal uznávaným poradcom na písanie ľúbostných listov, frajerkám mojich kamarátov. Chalani mi veľmi radi a ochotne za to robievali rajóny, ktoré som mal ja pridelené. Pokiaľ som im ja zosnoval nejaký ten list, oni vytierali podlahy v celej rote a to tak pochtivo, že som nemohol často veriť svojim vlastným očiam. Sediac v kúte učebne som písal ich listy, pričom som z nich vyťahoval dôverné informácie, aby som vedel čo mám napísať ich frajerkám. Ba často som musel aj podrobne študovať predchádzajúce dôverné listy od ich dievčat, ktoré mi, ani by ste neverili, dávali veľmi radi a ochotne čítať... „Len mi to prosím Ťa Palo dobre napíš“, boli najčastejšie ich slová. Alebo keď som sa vrátil z nočnej služby, netrpezlivo čakali kým sa prebudím a žobronili, aby som im pomohol s ich dopisom. Niekedy sa j hanbili, ale keď si sami nevedeli rady, čo už mali robiť.

No niekedy sa však stávalo, že situácia v ich vzťahu bola beznádejná. Vtedy bolo spravidla priam nemožné presvedčiť zamilovaného chlapčiska, aby to vzdal. Pohraničníci chodili domov z tej diaľky len veľmi zriedka a to sa veľmi nepriaznivo podpisovalo na ich vzťahoch s dievčencami, čo na nich doma čakali. Nuž také som ja tam mával problémy. Raz večer cestou do služby sa mi dokonca prihovril aj jeden desiatnik absolvent a poprosil ma, aby som mu pomohol vylepšiť situáciu v jeho vzťahu k priateľke, nejakým tým zázračne dobre napísaným listom. Pravdupovediac bol som tým pekne zaskočený, lebo ja som mal dosť zmätkov vo vlastnej duši a ešte som mal aj pomáhať druhým. Veľmi ťažko som potom musel odmietať pomoc tým, ktorým už nebolo pomoci... Nuž, ale taký bol už život pohraničníkov v ďalekom odlúčení od svojich blízkych, tam ďaleko na hranici.

No a časom sme si s Helou vymieňali listy už ako na bežiacom páse. Poslala mi svoju maturitnú fotku a ja jej svoju. Malá krásne veľké oči aj veľké prsia, i keď na fotke to nebolo vidieť. To som teda zistil až neskôr. Každým dopisom sme sa čím ďalej, tým lepšie spoznávali. Dávali sme si v dopisoch tzv. testovacie otázky, aby sme o sebe vedeli, aký bude mať ten druhý na danú vec svoj názor. No a čo už môžete od takých dvoch mladých ľudí očakávať, než to že sa nakoniec do seba zaľúbia. No a to sa nám samozrejme aj stalo. Nebola to nejaká tragická láska typu: „Rómeo a Júlia“, ale pekná, ako vlastne každá. Celkom určite vtedy obohacovala naše mladé životy.

Helenka bola z Českomoravskej vysočiny a chodila na poľnohospodársku priemyslovku do Humpolca. Do konca mojej vojenčiny aj keď sme sa o to snažili, sa nám nepodarilo stretnúť. Po skončení mojej vojenčiny mala pridelenú rekreáciu v Tatranskej Lomnici a to bola vynikajúca príležitosť pre naše prvé osobné stretnutie. Poviem vám nič príjemné, človeku je takáto chvíľa aj trápna. Sedel som v kaviarni a vyzeral Helu. Až keď tu odrazu Hela docupitala zo smeru odkiaľ som ju vôbec nečakal. Naše stretnutie bolo trochu trémistické, ale úprimnosť dvoch zamilovaných duší dala všetko ihneď do poriadku. No a tam sme sa teda zoznámili, ako sa hovorí komplet. Aj sme si to užili, boli to dve prekrásne noci a dni. Nuž ale, čo je to pre mladého človeka, také pekné dva dni života...

Potom som sa vybral na návštevu k nim na vysočinu do obce Kejžlice, aby som videl tú dedinu, kde sa ona narodila. Bola to nevelká obec stratená Českomoravskej vrchovine, neďaleko Haškovej Lipnice. Podobná našim horniakom. Tamojšie ihličnaté lesy na mňa pôsobili akosi cudzo, aj keď som bol chlapec od dreva. Kraj bol môjmu srdcu akosi nesympatický. Ale Hela ma privítala s otvorenou náručou, takže som tam prežil celkom pekný čas. I keď som mal neustále pocit, že tam akosi nezapadám. Neustále mi prichádzala na myseľ otázka, ktorú som mal o svojom živote rozhodnúť. Mám tu takpovediac na vždy ostať, alebo sa budem musieť rozísť s Helou a zdalo sa mi, že veru nie... Zmätku v mojej duši nebolo vtedy konca kraja.

Na druhý deň večer, keď sme sa lúčili v Havlíčkovom Brode na stanici pri rýchliku bolo cítiť, že náš vzťah týmto stretnutím asi končí. Aspoň ja som to tak cítil a videl som to aj na Hele. Rozlúčka bola, ak nie chladná tak určite menej horúca, ako v Tatrách. Cesta domov bola pre mňa smutná, nevedel som ako daný stav vyriešiť. Tak som jej teda nenapísal. A tak isto mi nenapísala ani ona. Po niekoľkých mesiacoch mi Hela ešte posla pohľadnicu a bola v nej aj nevyslovená otázka: „Tak čo končíme..?“ Neodpísal som jej a to bola tá odpoveď, že áno. Hovorí sa že diaľka pôsobí na lásku ako vietor na oheň: „Slabú zahasí a silnú rozducha.“ Nuž tá naša bola asi slabá... Dlho potom som bol tak trochu stratený v tom veľkom hrbatom svete, nevediac či som dobre urobil.

Život však išiel ďalej, aj v Partizánskom. Po čase som si tu našiel dievča a oženil som sa s ňou. Svadobné oznámenie som však Hele poslal. Cítil som to ako povinnosť, oznámiť jej to. Odpísala mi naň, zaželala mi všetko dobré, ale vo veršoch jej blahopriania, bola aj vyslovená obava, že niekedy príde aj plač a bodľacie... No a po čase život ukázal, že Helina veštba sa bohužiaľ splnila. Po troch rokoch manželstva sme sa totiž rozviedli. Moja dcéra Marcelka z tohto manželstva je už dnes vydatá a má syna, ktorý ide teraz v septembri prvýkrát do školy. Nuž takto to život napísal. Kto vie čo robí teraz Helenka z Kejžlíc, ako sa jej vodí..? Určite jej však želim, aby sa mala dobre. Lenže kto vie, aké sú jej cesty života. Lebo nie všetky cesty sú vyasfaltované...

Takže to bolo o našich zelených láskach zo šumavských hvozdov. Osada pri ktorej stála tá naša rota v ktorej sme prežívali tie naše lásky ešte stojí, videl som ju na internete, na satelitnej fotografii. Bolo dokonca bolo vidieť aj to okno pod ktorým som ja spával. Veruže, zvláštny to pocit...

...A potom raz v noci, čudujte sa, pred niekoľkými rokmi som mal sen, či videnie, že niekto vstúpil ku mne do miestnosti kde som spal. Možno anjel, či kto, ale miestnosť zaplavila v tej chvíli veľká žiara a on mi povedal: „Prišiel som Ti oznámiť slávnostnú novinu: „Tvoj život už skončil, ale musíš ísť ešte navštíviť to miesto, kde si bol na vojenčine a potom už budeš mať na vždy pokoj.“ A toto miesto je práve tá Pasečná o ktorej vám teraz píšem. To ma v mžiku tak zobudilo, ba čo až priam vybudilo, že som sa uprostred noci posadil na posteli a vstal rozhodnutý tam hneď ísť. Porozkladal so si mapy po stole a pozeral som si cestu na Pasečnú. Do rána som už nezaspal, lebo som bol z toho taký prebratý, ako keby bolo už pravé poludnie. Ale keďže som chorý, nemôžem sa ja vydať na takúto dlhú cestu. Možno však raz, tam moje cesty povedú a cestou naspäť sa zastavím aj v tej malej dedinke na Českomoravskej vysočine, no Pasečná navždy v mojom srdci zostane...

VIII. -Zima na Šumave...

V službe na hranici sme zažívali všelijaké príbehy a tento sa nám naozaj stal, ba čo pritrafil sa nám, ani sme nevedeli ako... Bol vtedy krásny zimný deň, niečo pred vianocami, priam by sa mohli vtedy natáčať filmy so zimnou tematikou.

V to popoludnie sme mali službu, tzv. Ká-péčko. Bola to kontrola pravej strany úseku našej roty. Sledovali sme kontrolný pás aj drátený zátaras popri ňom. Na každom hraničnom úseku sme urobili kontrolný skrat a telefonicky sme overovali na rote, či je signálka OK. A že bol už sneh, nerobil sa ani večerný prieskum so psom, ale len tzv. lyžnice v tyle.

Bola by to užasne krásna zima, pravda keby sme boli na rekreácii a nie v službe. Sneh sa valil z oblohy, akoby sa bol z vreca sypal. Ale nám sa to páčilo, ako malým chlapcom. Čerstvého snehu napadlo v ten deň vyše tridsať centimetrov, hotová nádhera. Príroda vôkol bola krásna, ako nevesta pred oltárom. Boli sme vtedy mladý a bolo nám hej. Vždy som mal rád živly, či to bol už dážď, keď nám v noci bubnoval na striešku stanovišťa skrytej hliadky, alebo víchor, či blesky ma vždy fascinovali. Ba aj veľkú vodu, či plameň táborového ohňa, som mal a mám nesmierne rád. No zároveň som mal voči ním aj hlbokú pokoru a rešpekt. Niektorí veria v boha, ja v prírodu.

A keď sme si tak šlapali dole tým našim najstrmším úsekom, nazývaným „Ureš“, sneh sme sa mi mimovoľne hrunul pred nohami a malé krehké hrudky snehu sa nám dolu kopcom menili na guľky, ktoré sa zase po chvíli rozpadávali, lebo neboli utlačené. Bola to nádherná cesta, krásnou prírodou. Keď ma tu napadlo, že si jednu guľu urobím a budem ju pred sebou, dolu kopcom guľať. Ani vo sne ma vtedy nemohlo napadnúť, ako to nakoniec dopadne.

Sneh mal zrovna vtedy kvalitu I. triedy, na výrobu snehových guľ. Z guľky bola razom guľa a z tej zase gulisko, radosť sa pozeráť, ako mi to dobre išlo. Vzhľadom k tomu, že sme šli dolu strmým kopcom, šla predo mnou skoro sama. A neustále pekne priberala na váhe aj objeme, lepila na seba hrubú vrstvu snehu aj s trávou a troškou zeme. Rástla a mohutnela, ako balón. Neboli sme ani v polovici kopca a mala už priemer vyše metra. Nemohol som vlastným očiam veriť. Aj kamaráta, čo išiel so mnou to začalo náramne baviť a tak mi pomáhal, ako sa len dalo. No čím viac sme sa blížili ku dnu údolia, terén už tak neklesal a bolo nám treba riadne zabrať, aby sme tú veľkú guľu vládali pred sebou váľať. A keď sme tak chvíľu oddychovali uvedomil som si, že sme už v otvorenej doline a je na nás zd'aleka vidieť.

Preto sme nemohli guľu nechať tam, lebo mala priemer už tak hádam poldruha metra. Keby bola zamrzla, vydržala by tam hádam aj do jari, čo sme mi pravda nijakovsky nemohli dopustiť, lebo tým pádom by sme mali, ako sa vraví: „Po vtákoch.“ Lenže dole do potoka, kde sme mali namierené, bolo ešte takých dobrých päťdesiat metrov, ale už len skoro po rovine. Pohnúť s takým obrom sa nám už len tak ľahko nedalo. Nebolo sa ani čoho poriadne zachytiť. Tak sme teda použili, čo sme mali a to boli naše samopaly. Zapichovali sme si ich hlboko do gule, využívajúc ich ako páku a tak nám to celkom dobre šlo ďalej.

Vtom ma napadlo, že keby sa tam v tej chvíli zjavil náš „starý“, rozumej veliteľ roty, ktorý mal z výkonu služby na hranici už tak poničené nervy, že mal z toho tzv. tiky a dva srdcové infarkty, istotne by ho tam z nás, ihneď na mieste trafil šľak, keby bol videl, ako my pohraničníci pri plnení bojovej úlohy ochrany štátnych hraníc Československej socialistickej republiky s ostro nabitými samopalmi, pretáčame tú obrovskú snehovú guľu a váľame ju pred sebou do potoka. Nebol by to chudák určite prežil. No a čo by bol v tej chvíli urobil s nami radšej ani nehovorím... Prichádzajú mi na um, konzervy pre psov, alebo nejaký granulát, či niečo podobné. Ale aj pre vojenského prokurátora by to bol dostatočný dôvod na to, aby nás ihneď strčil do basy. Lenže mali sme šťastie, ako potom ešte „chvála Bohu“ mnohokrát...

Celkom blízko potoka sme už boli na konci svojich síl, ale nemohli sme už prestať, lebo jediný spôsob, ako sa zbaviť tej bludnej gule, bolo zvaliť ju do potoka. Bola totiž už taká obrovitánska, aj ťažká, že sme sme cez ňu ani pomaly nevideli. Jej hmotnosť bola už určite väčšia, ako naša. Posledné metre k potoku boli už zase dolu kopcom, čo nás potešilo, no ale

v tom sme střípli. V potoku práve v tom mieste kde sme ju mali zruťiť, viedol drát tzv. „Výmetnice“. To bolo technické zariadenie, ktoré samočinne odpaľovalo svetlicu, keď tade prechádzal narušiteľ. A čo dočerta teraz..? Nuž poradili sme si. Výmetnicu sme opatrne spustili, aby nevystrelila a potom sme guľu zhodili naň. Tí, čo ju potom po nás kontrolovali videli, že je neodpálená a teda asi v poriadku...

Milosrdný sneh sa našťastie neustále sypal z neba ďalej a širokú stopu po váľaní gule medzi dráteným zátarasom a kontrolným pásom postupne zase prikryl. Matka príroda bola na našej strane aj tento raz, lebo inak, veru neviem-neviem, ako by sme boli pochodili. A povedzte, mohli sme my vedieť, ako to všetko nakoniec dopadne..? Uznajte že nie..!

A keď už spomíname ten „Ureš“, tak raz potom jednej sychravej noci, sme sa tam tak strašne nalietali, že sme už nemali síl, aj keď sme boli veru dobre trénovaní borci. Slúžili sme na neďalekom stanovišti „Honer“ a mali sme na starosti práve aj kontrolu tohto údolia a strmého svahu nad ním. Bolo vtedy desivé počasie, pršalo a vietor lomcoval signálnymi drôťmi tak, že falošných skratov bolo habadej. No a na hranici sa musel riadne preveriť každý skrat, či už ho spôsobil počasie, zver, alebo bol len technického rázu. Lebo nikto nikdy nevedel, kedy príde narušiteľ?!

Od jedenástej do jednej v noci sme mali vtedy plánovaný oddych v tzv. „Pikete“. Rozumej v chatke pre oddych pohraničníkov. Pravda to len v prípade, že bol absolútny kľud na hranici. Ak niečo zazvonilo, či zablikalo, lietali sme, ako rýchla rota, oddych-neoddych. Keď sme boli teda už úplne hotoví a skraty na chvíľu prestali, napadlo ma, že zavolám nášmu veliteľovi, nech nám dá náhradné voľno na odpočinok. Nuž ale zobuďte veliteľa roty o jednej v noci a žiadajte od neho oddych. Chalani ma aj varovali pred týmto činom, že je to čosi ako pokus o samovraždu. No nedal som si od nich povedať a zavolať som mu. Povedal som mu z mosta-do prosta, že už lietame celé hodiny, že sme strašne unavený a požiadal som ho, aby nám povolil náhradný oddych. Veliteľ chvíľu porozmýšľal a potom povedal: „Dobre teda, tak od jednej do tretej to máte“ a zložil telefón. Chalani stojac vedľa mňa to počuli na vlastné uši a skoro im pri tom padli sánky, nemohli oni uveriť vlastným ušiam. V ten deň som v ich očiach dosiahol veľké povýšenie. Náš veliteľ bol veru káder, vedel byť na nás prísny i náročný, ale vedel nás aj pochopiť v tej našej namáhavej službe na hranici. Vždy dokázal byť jedným z nás. Okrem toho, keď mal službu na rote on, bola pre nás služba vždy zaujímavejšia, ako inokedy a to dokázal zo služby na hranici urobiť jedine on, náš veliteľ. Bol to rovný chlap.

Raz sme tak zase v jedno popoludnie sedeli na rote v klubovni a vojak Šindler, zaradený ako radový strelec sa nám smutný sťažoval, že nebol doma už päťnásť mesiacov. Lebo nemá žiadny opušťák a budú u nich hody a že by veľmi chcel ísť domov. No nevedel ako na to. Poradil som mu, aby išiel rovno k veliteľovi a jednoducho ho o to voľno požiadal. Vyvalil na mňa oči, okolo sediaci chalani tiež. Hovorím im: „Ja teda idem a poviem mu to.“ Nechcel ma pustiť, vraj radšej nie. Ale išiel som. Vstúpil som do kancelárie veliteľa a celkom otvorene som mu povedal o čo mi ide. Na chvíľu sa zamyslel a povedal: „Tak mi ho sem pošlite.“ Naspäť som bol raz-dva a keď som to Šindlerovi povedal, že má ísť k veliteľovi, priam sa zľakol a nechcel mi veriť.

Ale o chvíľu prišiel Šindler od veliteľa usmiaty od ucha k uchu a rozžiarený, ako slniečko. „Kluci starej mi dal vopušťák“, povedal ihneď s neskrývanou radosťou. Chalani žasli nad tým, ako je možné presvedčiť nášho veliteľa, tak narýchlo, inak veľmi prísneho, aby dal niekomu opušťák, ktorý si bolo treba inokedy veľmi tvrdo zaslúžiť.

Nuž poviem vám na tej čiare sa teda kadečo udialo, dobré aj to zlé. Ľudská pamäť je však voči nám našťastie milosrdná a na to zlé nám umožní zabúdať. Chvála jej za to...

Ja som sa narodil 30. marca a ľudí narodených v tento deň má vraj na starosti jeden zo strážnych anjelov, ktorý sa volá „Jeliél“, teda asi aj mňa. A myslím si, že mňa na vojenčine celkom dobre ochraňoval, ale mohol aj lepšie...

IX. -Ostrá akcia...

Pohraničný poplach..! Zobudili nás uprostred chladnej šumavskej noci, bola už neskorá jeseň. Bol som v kurze pre hliadkových psov v kategórii H-1, so svojim služobným psom „Tula“. Bývali sme na pohraničnej rote „Cetviny“, neďaleko dedinky Malonty, kde sa tento kurz každoročne konal. Vyslali ma tam z našej roty „Pasečná“.

Hneď keď sme nastúpili na pľac pred rotou mi bolo jasné, že nejde len tak o leďajaký pohraničný poplach. Fasovali sme ostrú muníciu a dennú dávku stravy tzv. „kádéčko“. Aj vojaci z povolania sa správali celkom inak ako pri bežnom pohraničnom poplachu. Ihneď sme nastupovali do pripravených vojenských áut V-3S a odchádzali sme nevedno kam. Noc bola čierna ako uhoľ a cesta podozrivo dlhá. Nevedeli sme kam ideme..! Atmosféra bola už od začiatku akási napätá. Boli sme na vojenčine už rok a bežných pohraničných poplachov sme mali za sebou už habadej. No tento bol celkom iný...

Keď sme prišli do cieľa už nám začalo byť jasnejšie kde a načo sme prišli. Vykladali nás na tzv. buzerpláci výcvikového práporu v Kapliciach. Tu sme to skoro všetci dobre poznali, lebo väčšina z nás absolvovala tzv. „príjmač“ práve tu. Nikdy pred tým som nevidel po kope toľko vojakov a ani som nezažil takúto atmosféru veľkej vojenskej akcie. Bolo jasné že ide o niečo mimoriadne vážne. A ako sme sa postupne dozvedali skutočne aj šlo...

Jednalo sa totiž o dezerciu dvoch vojakov „PS“ spojenú s prepadom práporného muničáku a najmä krádežou dvoch samopalov tzv. „Škorpión“. Pričom vojaka ktorý ho strážil omráčili úderom po hlave, vylúpili sklad a samozrejme ušli. Dalo sa teda očakávať, že sa pokúsia o prechod štátnej hranice, čo teda suma-sumárom nebola veru žiadna sranda. No a práve preto sme boli zohnaní tej noci z postelí aj my.

Na nádvorí bolo nastúpených stovky vojakov z pohraničných rôt a desiatky psovodov so svojimi psami. Len čo sme sa ako-tak zoradili jeden dôstojník prevzal velenie. Stručne nás informoval o tom čo sa stalo a ako bude prebiehať celá akcia. Jeden z prvých povelov bol: „Psovodi čo majú suky vpravo a psovodi čo majú psov vľavo.“ Pri takýchto akciách kde sa zúčastňuje veľa psov bývajú aj veľké zmätky. A to preto, že keď sa nejaká tá sučka hára, tak psy z rôt kde sú len samí psi sa idú zbesniť za takouto sukou. Nastala veľká haravara, ale po chvíli sme sa zase usporiadali, tak ako veliteľ akcie prikázal. Ďalší rozkaz znel: „Nastupujte do áut, ideme do terénu kde budeme v rojnici prečesávať terén.“ Na moje veľké počudovanie všetko šlo pomerne rýchle a organizovane, lebo zmätkov v takýchto prípadoch bývalo obyčajne viac než dosť.

Už sme sa strojili aj my že nasadneme do pripraveného auta, keď tu k nám pristúpil náš veliteľ kurzu a povedal nám že my dvaja nepôjdeme. Pravdupovediac sme boli prekvapení aj trošku sklamaní. I keď nás sprevádzali obavy, lebo akcia to bola naozaj ostrá. Ostatní kolegovia psovodi z nášho kurzu však šli a boli popri deľovaní do iných skupín vojakov, ktorý nemali psov.

Ja a psovod služobného psa „Rosel“ pochádzajúci z dedinky „Belá“ pri Varíne, sme sa mali zložiť v štábnej učebni a čakať na ďalšie rozkazy. Toto nám bolo teda čudné, lebo za iných okolností sa do tejto miestnosti vojaci základnej služby vôbec nedostali a teraz sme sa tam mali nasťahovať my dvaja aj so svojimi služobnými psami. Nuž ako nám povedali, tak sme urobili, čudujúc sa pritom že prečo. No v ten deň bolo toho veľa čudného. Uložili sme sa teda na koberec príjemne vykúrenej učebne a v pohode sme si lebedili v tomto pre nás, akoby raji na zemi.

O chvíľu prišiel za nami náš veliteľ a konečne nám vysvetlil prečo sme my tu a ostatní odišli do akcie v teréne. Vďaka tomu, že my dvaja sme mali „vraj najlepších psov“ v celom kurze, boli sme zaradení do tzv. „Pohotovostnej pátracej skupiny“. Bola to pre nás aj tak trocha pocta. No na druhej strane nás ale zožierala neistota...

Aj naše psi sa tomu čudovali, chodili po učebni a so záujmom si všetko očuchávali, ako to už taký pes vie. My sme si zatiaľ slastne podriemkavali. Začínalo byť už aj svetlo, ale nám bolo fajn. Celkom pekne sme si tam dospávali noc pretrhnutú pohraničným poplachom. A tak ako obyčajne v živote nič dobré netrvá večne, bolo tomu aj vtedy tak... Naraz sa vrátil do učebne

akýsi vojak a zakričal: „Vstávajte idete do akcie!“ Už zo spôsobu akým nás oslovil bolo jasné, že ide do tuhého. Tak trochu nás to šokovalo, ale na pláci pred vchodom do budovy sme boli raz-dva. Obrnený transportér OT-64 bol už pripravený na mieste a čakal naštartovaný na nás. Nejaký poddôstojník začal do neho nakladať družstvo mladých vojakov, ktoré malo tvoriť našu pátraciu skupinu. Už z prvého pohľadu mi bolo jasné, že sú to nováčikovia. Pravdupovediac som aj v duchu zanaďoval na toho kto poslal do takejto akcie takýchto mladých, ako sa vraví „neostrieľaných vojakov“. Lenže zmätkov na vojne som si ja už pred tým užil neraz dosť, nuž tak som sa moc tomu nečudoval. Lenže tentoraz mi títo mladí vojaci doslova začali naháňať strach. Vyfasovali totiž ostré náboje zabalené v papierových krabičkách a tie si urýchlene počas jazdy nabíjali do zásobníkov samopalov.

Podľa výrazného húpania transportéru v ktorom sme sa viezli mi ihneď bolo jasné, že ideme po poľných cestách a nie po asfaltke. Spomínaný vojaci si unáhle páskovali náboje za jazdy. Nevedno či viac zo strachu, alebo preto že „ótečko“ s nami valilo krajinou, ako po „húsenkovej dráhe“. Náboje sa im rozsýpali po zemi a z roztrasených rúk im vypadávali na podlahu v takom množstve, že by ich mohol naberať chvíľami aj lopatou. Pozeral som sa mlčky na nich a chodil mi mráz po chrbte. Atmosféra bola teda riadne napätá. Myslím že bolo vskutku nevhodné posielat' takýchto mladých vojakov do takejto ostrej akcie. Nuž ale kde zoberieš v zhone pri poplachu tých správnych vojakov, keď do smiechu nebolo vtedy ani nám skúsenejším už zvyknutých na strach zo služby na štátnej hranici. Postrácané náboje sa presýpali po podlahe transportéra, raz do predu, raz do zadu, ako voda v rozhúpanej lodi.

Netrvalo dlho a boli sme na mieste. Vystúpili sme a veliteľ zavelil: „Vytvorte rojnicu“. Porozsýpané náboje na podlahe vozidla mlčky prehliadol, čo len ďalej napínalo atmosféru tohto napínaveho deja. Veliteľom pátračky bol náš kynológ z kurzu. Najväčšiu pozornosť venoval nám psovodom a samozrejme našim psom, lebo v takýchto situáciách je najdôležitejší výkon psa. Od jeho výkonu závisí totiž úspech celej akcie najviac. Vtedy je to doslova „pán pes“..!

Bolo však ešte treba preveriť spojenie s veliteľom celej akcie. Naš radista s vtedy ešte veľmi ťažkou asi 25 kilovou rádiostanicou R-105 na chrbte nadväzoval spojenie. Napätie rástlo... Spomínaných dezertérov totiž zahliadli naposledy práve na tomto na mieste, kde sme my prišli. Bolo to krajina brezových lesíkov, lúk a švíkov polí. Stáli sme tam pripravený na akciu rozostavený v rojnici...

Konečne sa radistovi podarilo nadviazať spojenie, privolal nášho veliteľa a dal mu do ruky mikrofón. Ten chvíľu napäto komunikoval s velením. Potom chvíľu postál a pokojným hlasom nám povedal: „Vojaci, koniec akcie“. Mladí vojaci sa potichu aj hanbili a začali si ihneď zbierať porozsýpané náboje z podlahy transportéra. Nami zmietali rôzne pocity od sklamania, cez úľavu, až po čudovanie sa, že čo a prečo..?

A prečo bol práve takýto koniec akcie? Nuž preto, lebo spomínaný vojaci si to nakoniec rozmysleli. Tak ako im postupne vyvetrával alkohol z hlavy, tak pomaly strácali odvahu, až sa postupne váhajúci rozhodli že sa vzdajú. Na okraji mesta sa teda vzdali v jednej armádnej posádke, teda nie útvaru pohraničnej stráže ktorého sme my boli príslušníkmi. Toto je krátke a prosté rozuzlenie tohto napínaveho a treba dodať že aj veľmi zbytočného príbehu. Títo už spomínaný vítečníci celkom na koniec skončili v rukách vojenského prokurátora, ktorý ich obvinil z celej rady závažných trestných činov. Vojenský súd, vtedy veľmi prísny im to teda riadne spočítal. Do konca vojny sme už o nich ani len nepočuli. Nebolo im veru čo závidieť..!

Ostatné pátracie oddiely medzi časom prečesávali blízku aj vzdialenú krajinu, pričom jeden vojak našiel nimi odhodенý samopal „škorpión“. Bol preto na konci akcie „veľmi slávny“. Veliteľ brigády pohraničnej stráže mu potom verejne pred nastúpenou jednotkou stoviek unavených, špinavých a nevyspaných pohraničníkov odovzdal náramkové hodinky a udelil opúšťač. Nuž tak to už v živote chodí, raz niekto zarobí a niekto zase prerobí... Treba len povedať, že tí čo tu prerobili, prerobili tentoraz skutočne veľmi veľa..!

Nuž aj takéto príbehy písal život v službe na štátnej hranici...

X.-.,Vozduch - prelet“

Bol krásny letný deň, ako sa vraví: „Škoda umrieť“. Stál som na drevenej strážnej veži pohraničnej hliadky a cítil som sa na nej ako väzeň v hradnej bašte. Volalo sa to tam že: „Honer“. Výhľad bol stade prekrásny, lenže keď ste v službe na štátnej hranici, tak si toho teda moc neužijete. Asi kilometer vpravo bol tzv. „styk“ so susednou a zároveň aj s poslednou pohraničnou rotou našej budejovickej brigády „Kyselov“. Ďalej za ňou už bola hranica s Nemeckom. Celkom vľavo bol zase náš kopec „Ureš“ na ktorý keď sme museli vybehnúť, išlo nám vždy priam pľúca roztrhať. Bývalo to pre nás, ako cesta na Golgotu.

Rovno ponad nízke oblé kopce Šumavy bol celkom pekný pohľad na Rakúsku stranu. Boli to zvlnené horské stráne na ktorých boli porozsýpané domce malej horskej dedinky. Povedal by som že celkom pohoda, na jednej, ako aj na druhej strane štátnej hranice. Nebyť toho špatného ostnatého plotu, nazývaného aj „signálna stena“, bolo by tam celkom ako v raji. Druhý člen mojej hliadky sa pokojne rozvaľoval v strážnej búde tzv. pikete a slastne sa nudil. Môj pes „Tula“ poškuľovala po srncovi, čo sa pásol na neďalekej lúke povyššie nášho stanovišťa, nebyť toho asi by sa tiež nudila jej vlastným spôsobom. Čas na vojne sa niekedy naozaj strašne pomaly vlečie a naše mladé životy sa míňali len tak, mirnix-dirnix. Ale my sme si to pravdupovediac ani neuvedomovali, boli sme mladí a staroba, tá nás vtedy veru vôbec nestrašila.

Kdesi v diaľke na Rakúskej strane bolo slabo počuť hukot motora, nejakého malého lietadielka. Vzduch bol krásne prehriaty a teplý letný vetrik roznášal vôňu sena nad celou tou šírou krajinou. Práve vtedy sa všetky lúky kosili, len potom akoby nebol o seno záujem. Pozvážalo sa do kôp a ležalo tam aj do jari, akoby ho nikto ani nepotreboval. Štát mal v tomto kraji totiž celkom iné záujmy...

Zvuk vzdialeného lietadielka bolo počuť čaraz hlasnejšie. Pomaly a isto sa približovalo ku mne. Ani ma vtedy nenapadlo že práve ono o chvíľu naruší tento úžasný klud nad touto nádhernou bohom zabudnutou krajinou. Konečne som ho uvidel. Bolo to malé jednomotorové lietadielko, odborne povedané „hornoplošník.“ Teda žiadna bojová stíhačka. Že nebolo čo robiť, tak som ho chvíľu sledoval. Pomaly a šikmo sa nenápadne približovalo k „demarkačke“. Išlo však veľmi pomaly a tak malo ešte dosť času na napravenie svojho kolízneho kurzu. Po nejakej tej minúte mi však bolo jasné, že už ide nad čiarou a to tak, že raz letelo niekoľko sto metrov u nás a potom zase na druhej strane čiary. Teda celkom vierolomne narušovalo náš vzdušný priestor. Rozmýšľal som čo urobiť. Najhoršie bolo, že ho museli vidieť aj chalani zo susednej roty, lebo prilietalo z pravej strany. Ak ho oni zahlásia na svoju rotu a ja nie, ťažko budem našim vysvetľovať prečo som ho nevidel... Chvíľu som ho ešte sledoval, no nebolo pochýb že ide väčšinou času nad našim územím a začínalo sa mi už strácať nad spomínaným kopcom Ureš.

Nuž rozhodol som sa! Zodvihol som telefón a povedal som to „signalistovi pri bedni“, ktorý sa ihneď spýtal „operáka“ sediaceho vo vedľajšej miestnosti a ten v momente rozhodol takto: Volajte: „Vozduch – prelet“ čo bolo vtedy dohovorené tajné vojenské heslo pre narušenie vzdušného priestoru štátu. Signalista ma hneď kdesi prepojil a akýsi neznámy hlas v telefóne sa ma pýtal, že čo som tam videl. Stručne som mu teda pár slovami opísal čo som videl, ale jemu to akosi nestačilo, vypytoval sa ma na bližšie podrobnosti tohto lietadla. Ja som mu ale nevedel viacej o ňom povedať. Ešte sa ma opýtal kde sa nachádzam a tak som mu povedal číslo kóty a názov stanovišťa kde som bol. A myslel som si, že tým to pre mňa skončilo, ale neskončilo... Hlavne som však vtedy ani len netušil, že som hovoril priamo s operačným dôstojníkom vojenského letiska v Českých Budejoviciach..! No a bolo zase ticho ako v kostole. Ako na nebi, tak aj na mojom stanovišti. Lietadlo ktoré som pred chvíľou zahlásil, už dávno zmizlo za kopcom a bolo takpovediac mimo môjho zorného uhla.

Po nejakej tej dobe, asi štvrt'hodine mi zazvonil znova telefón. Ten istý neznámy mužský hlas v telefóne sa ma znova nástojčivo pýtal na ďalšie presnejšie informácie o lietadle, ktoré som mu pred chvíľou nahlásil.

Mňa to veľmi prekvapilo, lebo som medzi časom toto lietadlo pustil celkom z hlavy. V rámci príslovia: „Zíde z očí - zíde z mysli“. Čosi som mu mekotal do telefónu, ale pravdupovediac nič nového som mu nepovedal. Ten sklamaný položil telefón. Čudoval som sa, zároveň aj rozčuľoval, že čo ten chlap ešte odomňa chce, veď to lietadlo je už dávno preč..?!

No a po nejakom čase bolo už zase konečne ticho. Ako sa po mazácky vraví: „Klídek-pohoda.“ ...Ale v tom to prišlo! Od môjho chrbta, presne ponad strážnu vežu kde som stál, nízko tesne ponad les spoza kopca priletelo lietadlo. Čo doletelo, dorútilo sa s ohlušujúcim rachotom jeho tryskového motora na plný plyn..! Preletelo nízko a priamo ponad mňa. Navigáciu mal pilot vypočítanú, hádam presne na meter. Tlaková vlna toho lietadla ma skoro zhodila z veže. Bol to „Delfín L - 29“ v plnej zbroji, ovešaný ako vianočný stromček, hádam všetkou leteckou výzbrojou, akú vtedy „Varšavská zmluva mala“, včetně prídavných palivových nádrží. Nikdy pred tým som také čosi nevidel a treba aj povedať, že ani nezažil..! Bol to pre mňa ohromný šok. Ani vo sne by ma vtedy napadlo, čo bude nasledovať po zahlásení hesla: „Vozduch – prelet“.

Môj druhý člen hliadky vyletel rozospatý z piketu, strašne prekvapený sa ma s údivom v očiach pýtal, že čo to bolo..?! Tiež nikdy niečo také u nás na rote nezažil. Jeho šok bol však len slabým odvarom toho môjho. Tula môj pes tiež pobehovala sem tam okolo veže, tiež riadne vykoľajená z toho hluku. Nuž boli sme z toho všetci, ako sa vraví: „Na vetvi“

Naše lietadlo preletelo ponad širokú šumavskou dolinou hlboko nad územie Rakúska. Čo hlboko, letelo tak ďaleko že sa mi až stratilo z očí a nebolo ho počuť ani napriek mohutnému hluku jeho motora. Tentoraz sa mi tiež zase stratilo očí, ale z mysle teda už nie..! Veď riadne vyzbrojené vojenské lietadlo vo vzdušnom priestore cudzieho štátu, to je hotový medzinárodný konflikt. Taký sa musí riešiť jedine diplomatickou cestou. Veľmi som obanoval svoje rozhodnutie nahlásiť prelet hranice tohto malého, inak celkom nenápadne vyzerajúceho lietadla. Aký bude mať dosah hlásenia na „Vozduch – prelet“, to som ja veru ani len netušil. Nikdy nám na rote presnejšie nevysvetľovali, ako a čo bude nasledovať po takomto hlásení. My sme neboli „letecká hláska“, ale iba obyčajná pohraničná rota. Starali sme sa len no tých čo chodili po zemi a tých na nebi sme ponechávali neďalekej leteckej hláske na „Vítkovom kameni“ umiestnenú v zrúcanine starého hradu.

Po príchode zo služby sme tak ako obyčajne podali hlásenie o tom čo sa počas našej stalo teréne. Operačný dôstojník prijal naše hlásenie celkom pokojne, ale keď som dodal naše lietadlo zaletelo hlboko nad územie Rakúska, trochu sa začudoval a viac nič. Mal som z neho pocit, že sa vôbec nechce naďalej o tom s nami zhovárať. Na druhý deň som napäto s obavami očakával že včerajší scenár z Vozduchu – preletu bude ďalej pokračovať, ale nepokračoval... Dni sa míňali a o tejto udalosti viac na rote, ako sa vraví: „Ani pes neštekol“. Nuž bol som ticho aj ja a konal som podľa toho hesla: „Čo ťa nepáli to nehas“. Kamaráti si to tiež len vypočuli a nakoniec tento príbeh zapadol prachom plnenia bežných povinností všedného operačného dňa na rote.

Napriek tomu sa však neustále čosi nad hranicou dialo, ale nás ako by to bolo obchádzalo. Začalo sa totiž povrávať, že ponad štátnou hranicu našej pohraničnej brigády čas od času poletuje nejaké malé lietadlo... Muselo to byť pomerne časté, lebo nakoniec veliteľ brigády vydal príkaz pripraviť na každej rote guľomet v plnej zbroji a na stojane nahodený tak, aby sa dalo strieľať na nízkoletiace vzdušné ciele. Pravda len na príkaz príslušného veliteľa roty. Ale u nás sa takéto lietadlo viacej nezjavilo...

Boli to práve roky studenej vojny a tak sa obidve strany radi a často provokovali takými malými pohraničnými incidentmi. Lietadlá tzv. „podletovali radary“, aby ich nezachytila protivzdušná ochrana štátu..! Podobné situácie sa diali samozrejme aj v medzinárodnom vzdušnom priestore a nad nesmiernymi dialkami oceánov a tiež v medzinárodných vodách. Vtedy ani jedna strana nezostala tej druhej nič dlžná...

Nuž takto to neraz chodilo pri tej našej železnej opone, na nebi aj na zemi a nám mladým chlapcom oblečeným v PS- áckych uniformách komplikovali týmto už aj tak dosť ťažký život...

XI. -Incident pod Hnedákom...

Hnedák bol malý kopček na ľavej strane úseku našej pohraničnej roty. Bola tam drevená pozorovateľňa, ktorá sa na ňom pekne vynímala. Strážili sme z nej tento okraj, nám pridelenú štátnej hranice. Pozorovací priestor bol: Zľava styk so susednou rotou Spálenište a zprava Mitlbergské vráta na signálnej stene. Obyčajne ani susedná rota tento úsek nezvykla obsadzovať, lebo, ako sa pamätám, sa tam nikto za celé tie roky nepokúšal ujsť. I keď od signálky na „demarkačku“ tam bolo nejakých sto metrov rovnej lúky, čo by v prípade pokusu o prechod hranice bola zrejme jasná „diera“. Dlhoročná štatistika pokusov o prechod v tomto úseku roty to však jasne dokazovala. Táto naša pozorovateľňa preto nebývala často obsadzovaná. Iba v prípade „zosilenej ochrany“ štátnej hranice, alebo v čase keď bolo na rote dostatok mužstva.

No a tak nejako to bolo aj vtedy. Pes mi práve takpovediac maródiť, po ošetrení na brigádnej veterinárnej ošetrovni a psovoda bez psa sa veliteľ zbavil tak, že ma poslal na Hnedák samého. Sedel som tam na spomínanej veži a tak trochu som nudil, lebo sa tam inak nič nedialo. Iba čo po ceste idúcej rovnobežne so signálkou občas prefrčal Gazík, idúci smerom na spomínanú susednú rotu. Bolo krásne júnové popoludnie. Nad krajinou sa rozprestieral nádherný pokoj, tak ako obyčajne. Civilizácia bola ďaleko a júnové slnko už začínalo riadne pripekať. Bola zrovna nedeľa, ale sviatok-piatok, všetko jedno, na čiare sa vždy strážiť musí ..!

Keď mi tu nevdojak padli oči na dve postavy stojace na okraji sotva meter širokého potôčika, ktorý bol zároveň aj demarkačnou čiarou a teda vymedzoval štátnu hranicu. Osoby stáli na Rakúskej strane majúca za sebou mladý borovicový lesík a so záujmom hľadeli na našu stranu obzerajúc si neďalekú signálnu stenu. V tom som uvidel, že nie sú iba dvaja, ale až traja. Ihneď som si zobral do ruky ďalekohľad a dobre som si ich obzrel. Mohli byť odo mňa tak dvestopäťdesiat metrov. Bol to muž a mladá žena s asi päťročným deckom. Pravdepodobne mladá rodinka na nedeľnom výlete.

Odzrazu som pobadal, akoby si muž začal hľadať vhodné miesto na preskočenie potôčika na brehu ktorého už chvíľu postávali. Nestačil som sa diviť a bol už na našej strane demarkačky. Teda vstúpil na naše územie..! Pravdupovediac, neveril som vlastným očiam, ale stalo sa. Smelo začal kráčať priamo k nášmu drátenému zátarasu. Ja som dovtedy nikdy nič podobné nezažil a pravdupovediac ani neočakával. Ľudia na Rakúskej strane síce chodievali často aj blízko našej štátnej hranice, no vždy ju rešpektovali a tento si tu chodí po našom území, ako po kúpeľoch.

V momente bolo treba reagovať. Lenže na slovnú výzvu to bolo veľmi ďaleko a okamžite vystreliť som si netrúfal. Samopal vzor 58 totiž nie je žiadna gumipuška. A strieľať na strelnici, nie je to isté, ako strieľať po ľuďoch. Hneď ma aj napadlo, že musím zavolať na rotu. No narušiteľ mal k drátenému zátarasu už len tak asi päťdesiat metrov. Keby bol pokračoval nasadeným tempom, prv než by som sa dovolal na rotu mohol by prekonať stenu a zmiznúť v borovicovom lese na našej strane. Bol som v tej chvíli riadne zmätený, nevediac čo urobiť ako prvé. Kričať, strieľať, alebo telefonovať na rotu..? Opustiť stanovište, strážnu vežu sa mi tiež moc nepozdávalo.

Náš drátený zátaras bol totiž konštruovaný tak, aby sa nedal ľahko prekonať z našej strany, lebo z rakúskej prakticky nikto nikdy nechodil. Že prečo..? No toto bola jedna z najošemetnejších otázok pre nášho politruka..!

Naraz sa muž zastavil, zohol sa a čosi začal zbierať po zemi... A vtom mi to došlo..! Chvála bohu, lebo inak neviem-neviem, ako by to bolo dopadlo..? Spomínaný muž začal na našej lúke zbierať lesné jahody pre svoje dieťa, ktoré na ne čakalo za potokom držiaca svoju mamu za ruku. A ja som už rozmýšľal o strieľaní..! Vybehol som na terasu strážnej veže a chvíľu som ho pozoroval opierajúc sa o zábradlie z ďalekohľadom na očiach, pričom som horúčkovite rozmýšľal čo urobím... V tej chvíli ma pravdepodobne zbadala jeho žena, ako stojím na okraji veže a ohlásila ho.

Muž si v tej chvíli zrejme uvedomil koľká bije a pobehol naspäť za svojou ženou s dieťaťom. Potom všetci spolu zase zmizli v hustom borovicovom lesíku na Rakúskej strane. Toto všetko trvalo snáď len minútu, ale mne sa z toho už z kečky parilo.

A čo teraz povedal som si..? Nevedel som sa za ten svet rozhodnúť, čo v tej chvíli mám urobiť. Udialo sa to tak rýchlo a nečakane že to bolo, ako vo filme. O pár minút bol zasa všade klud a nič nenasvedčovalo tomu, že sa tam niečo stalo. Márne som ja potom dlho hľadel ďalekohľadom do húštiny borovicového lesa na rakúskej strane, nepohla sa tam viac ani len vetvička. Tiež som veľmi starostlivo znova a znova kontroloval strážnu vežu na susednej rote Spálenište, ale ako sa zdalo všetko bolo v poriadku a nič nenasvedčovalo tomu, že by tam bol niekto bol slúžil. Či to náhodou nevidel aj niekto od nich. Po nejakej tej chvíli som postupne usúdil, že sa vlastne nič nestalo. I keď sa teda mohlo..!

Keby som bol hneď potom zavolať na rotu, bol by nasledoval strašný harmatanec. Pohraničný poplach a zakrytie najmenej celého ľavého úseku roty až do rána. Prípadne by sa boli poplašili aj kolegovia zo susednej už spomínanej roty. Potom by bolo veľké vyšetovanie, zápisnice, hlásenie na brigádu a to všetko pre nič, za nič. Vlastne pre pár lesných jahôd. Celkom pekná a milá epizódka, lebo našťastie sa nestrielaťalo...

Na tomto mieste pod Hnedákom som potom zažil ešte aj jednu inú nepríjemnú príhodu. Stanovište tam bolo vo vydrevenej jame, tesne pri signálke, práve v tom mieste kde tento „narušiteľ“ zbieral jahody. Raz sme tam aj s kamarátom Mišom z Lužianok mali skrytú hliadku. Bola vtedy „zosilená ochrana štátnej hranice“ a ja som bol toho dňa veľmi unavený. Mohlo byť tak „jedenásť hodín večer“. Mišo mi ihneď navrhol, že tak spi, ja budem „vechtrovať“. Čo ma prekvapilo, ale aj potešilo. Mišo bol však jeden vynikajúci chalan a dalo sa na neho spoľahnúť, tak v službe, ako aj v súkromnom živote. Bol PS-ákom od kosti a bol ním rád. Čo rád, bol na to hrdý že ním je. Nechválil sa tým nikdy, ale ja som to vedel, bol to totiž môj najlepší kamarát. Nuž a tak som si teda „trocha oprel hlavu“... A v mžiku som bol ako sa vraví „nebohý“.

Keď sa tu odrazu kdesi-čosi strašne zúrivo rozštekal môj pes a začal dorážať do signálky. Tiež som začul že niekto vedľa nás spadol, pričom výzbroj na ňom len tak zhrkotala. A z druhej strany signálky začal na nás dorážať zase iný pes. Zasvietili sme baterkami a uvideli sme tam našu hliadku, ako sa tí dvaja strepali z náprotivného svahu dolu na cestu k signálke za ktorou sme sedeli my v jame. Pýtame sa ich v miernom šoku: „Čo vy tu robíte?!“. A oni: „Prišli sme vás vystriedať.“ Boli sme z toho teda riadne šokovaní... A prečo vystriedať, pýtali sme sa ich z obavami..? Preto vy somári, že už je „pol tretej“ a my sme vás prišli vymeniť! No toto, nestačili sme sa čudovať?! Tie štyri hodiny nám totiž uplynuli, rýchlejšie ako štyri minúty.

Mišo bohužiaľ tiež zaspal, ako poleno..! Ale aj tak to bol dobrý kamarát, ktorý mi pomohol prežiť všetky strasti nášho života na pohraničnej rote. Aj teraz po štyridsiatich rokoch mu za to ďakujem! Takto zaspáť sa nám už potom chvála bohu nepodarilo do konca našej vojny asi nikdy. Nuž ale služba na pohraničnej rote nebola veru ľahká, lebo často sme bývali unavený a nevyspaní, ako staré kone. I keď sme sa v tú noc vracali na rotu, tak trochu vyspaní, boli sme radi, že sme z toho nakoniec vyviazli takto s celou kožou...

Keď som sa v ten letný deň z Hnedáka vracal podvečer na rotu, celou cestou som tuho premýšľal, mám veliteľovi povedať o tom zberačovi jahôd a či nie. Tak som nakoniec usúdil, že veď aj načo..? O tom čo sa tam vtedy udialo som vedel len ja a nikto iný. I keď som potom veru niekoľko dní trpol, ako to nakoniec dopadne.!? Aj náš veliteľ mal starostí z ochranou štátnej hranice pravdepodobne viac než dosť. Myslím teda, že to bolo nakoniec dobré riešenie pre neho i pre mňa, ako aj pre všetkých chalanov na rote. Tiež aj pre tú rodinku, čo si tak nerozvážne pochutnávala na tých pár jahôdkach z Československa a ani netušila, čo im tam a vtedy hrozilo.

V živote človeka sa niekedy stáva, keď je lepšie nevidieť a tak nejako to bolo aj v tento prekrásny letný deň...